

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Media-alan koulutus

Juha Juntunen

INFORMOIVAN SELKOJULKAISUN VALMISTAMINEN
NUORISOSEURAT RY:N VERKKOSIVUILLE

Opinnäytetyö
Toukokuu 2021

Karelia
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2021
Media-alan koulutus

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijä
Juha Juntunen

Nimeke
Informoivan selkojulkaisun valmistaminen Nuorisoseurat ry:n verkkosivuille

Toimeksiantaja
Nuorisoseurat ry

Tiivistelmä

Opinnäytetyön tehtävänä oli luoda Nuorisoseurat ry:n verkkosivuille selkokieltä ja infografiikkaa hyödyntävä julkaisu järjestön toiminnasta laadullisen tutkimuksen avulla. Lisäksi toimeksiannon avulla pyrittiin luomaan teoreettista ja hyödyllistä yleistietoa, joka hyödyttäisi toimeksiantajaa sekä muita tekijöitä ja tahoja.

Opinnäytetyön tutkimusaineistona käytettiin aiheeseen liittyviä kirja- ja verkkolähteitä. Tietoperustalla tuotettiin merkittävä osa tutkimusaineistoa. Tietoperustan ohella tutkimusaineisto käsitti tekijän ja toimeksiantajan havaintoja, näkemyksiä ja huomioita sekä haastatteluja. Aineiston avulla perusteltiin työprosessin aikana tehtyjä päätöksiä.

Toimeksiannon ohella tutkimuksen tuloksena luotiin yleistä ja käytännön tietoa sekä teoriaa esimerkiksi selkokielestä, infografiikasta ja selkojulkaisun suunnittelusta. Opinnäytetyön tutkimuksen avulla syntyi ratkaisuja, joiden avulla muodostettiin tutkimuksen tuloksia ja toimeksiannon suuntaa. Tulosten avulla luotiin vastauksia opinnäytetyön alussa tarkennettuihin tutkimuskysymyksiin. Tulokset osoittavat, että selkokielen tekstin, kuvituksen ja infografiikan valmistaminen sekä mielenkiinnon herättäminen selkojulkaisussa muodostuu useasta tekijästä. Selkokielistä tekstiä, kuvitusta ja infografiikkaa tehdessä on tunnettava muun muassa perusteoriaa ja kohderyhmä, jolle materiaalia valmistetaan. Teorian avulla herätetään myös mielenkiintoa selkojulkaisemiseen.

Kieli
suomi

Sivuja 77
Liitteet 3
Liitesivumäärä 6

Asiasanat
selkokieli, infografiikka, selkojulkaisu, ulkoasu, saavutettavuus

THESIS
May 2021
Degree Programme in Media

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600

Author
Juha Juntunen

Title
Creating an Informative Publication for Nuorisoseurat ry Website by Using Plain Language and Infographics

Commissioned by
Nuorisoseurat ry

Abstract

The function of the thesis was to create a digital publication for Nuorisoseurat ry website using plain language and infographics. The research method was qualitative. In addition, the assignment aimed to create theoretical and beneficial general information that would benefit the commissioner, other authors and parties.

Related book and online sources were used as the research material for the thesis. The knowledge base produced significant part of the research material. Along with that, the research material consisted of the author's and commissioner's own observations, views and remarks as well as the interviews. The materials were used to justify the decisions made during the work process.

In addition to the commission, the study created general and practical information and theory, for example, about plain language, infographics and designing a plain publication. The study for the thesis created solutions that aided to construct the results and direction of the assignment. The results provided answers to the study questions specified in the beginning. The results show that creating plain language texts, illustrations and infographics consists of several factors. These include, for example, knowing the basic theory and the target group. The theory also aids to arouse interest for plain publication.

Language
Finnish

Pages 77
Appendices 3
Pages of Appendices 6

Keywords
plain language, infographic, publication, layout, accessibility

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Nuorisoseurat ry, toimeksianto, saavutettavuus ja tutkimusaineisto	7
2.1	Nuorisoseurat ry ja toimeksianto	7
2.2	Laki digitaalisten palveluiden saavutettavuudesta	8
2.3	Tutkimusaineisto	9
3	Infografiikka	10
3.1	Luolamaalauksista infografiikkaan.....	10
3.2	Erilaisia infografiikoita	12
3.3	Esimerkkejä yleisimmistä infografiikan kuvioista.....	13
3.4	Yleisiä huomioita infografiikan valmistamisesta	15
4	Selkokieli.....	17
4.1	Selkokielen määrittelyä ja sen historiaa	17
4.2	Selkokieli tärkeänä apuna yhteiskunnan muutoksessa	18
4.3	Kirjoitetun selkokielen kolme vaikeustasoa	20
4.4	Informoiva selkokielineen teksti ja sen muodostaminen	21
5	Selkojulkaisun ulkoasu	23
5.1	Typografia.....	23
5.2	Värit, niiden merkitys ja saavutettavuus	25
5.3	Värijärjestelmä digitaalisella alustalla	27
5.4	Kuvitus	27
6	Työprosessi	28
6.1	Ideasta toimeksiannoksi.....	28
6.2	Julkaisualustan yleisilmeeen suunnittelu.....	29
6.3	Julkaisun esittelyosa	33
6.4	Seurantalot	39
6.5	Harrastukset	43
6.6	Yhteystiedot.....	46
6.7	Tapahtumat	49
6.8	Leirit	51
6.9	Julkaisun yhtenäistäminen haastatteluja varten.....	54
6.10	Julkaisun ensimmäisen version haastattelut ja korjaukset	57
6.11	Palautetta julkaisun muutoksista ja julkaisun viimeistely	65
7	Laadullinen tutkimus.....	67
7.1	Tutkimusmenetelmät ja aineisto	67
7.2	Tulokset	68
8	Pohdintaa.....	71
	Lähteet	74

Liitteet

Liite 1	Nuorisoseurat ry:n selkojulkaisu
Liite 2	Selkojulkaisu protanopia ja deuteranopia asetuksilla
Liite 3	Haastattelujen kysymykset

1 Johdanto

Opinnäytetyöni oli toiminnallinen, jonka pohjana toimi toimeksianto. Toimeksiantossa valmistin Nuorisoseurat ry:lle selkokieltä ja infografiikkaa hyödyntävän julkaisun verkkosivuille. Idea selkokielen ja infografiikan hyödyntämiselle syntyi aiempien opintojeni pohjalta. Julkaisu on osa Nuorisoseurat ry:n selkeämpää ja saavutettavampaa verkkosisältöä. Toimeksiantajana työlle toimi Nuorisoseurat ry. Julkaisussa käytiin läpi yleisesti Nuorisoseurat ry:tä, sen harrastus-, leiri-, tapahtuma-, ja seurantalo toimintaa. Näiden lisäksi julkaisu sisälsi Nuorisoseurat ry:n yleiset yhteystiedot. Toimeksiannossa pyrin luomaan laadullisen tutkimuksen avulla sisällöllisesti ja visuaalisesti informoivan selkojulkaisun. Laadullisen tutkimuksen tehtävänä on muun muassa pyrkiä kuvaamaan tiettyä ilmiötä tai tapahtumaa ja ymmärtämään sen toimintaa (Tuomi & Sarajärvi 2018, 98). Tietoperusta eli kirjallisuus-, verkko-, ja muu materiaali rakensivat pohjaa opinnäytetyölle ja olivat tärkeä osa tutkimusaineistoa.

Perehdyn oppinäytetyössäni aluksi tietoperustaan. Luvussa ”2 Toimeksianto, tutkimusaineisto ja saavutettavuus” käsittelem toimeksiantajaa, toimeksiantoa ja tutkimusaineistoa. Lisäksi käsittelem lyhyesti lakia digitaalisten palveluiden saavutettavuudesta. Digitaalisten palveluiden saavutettavuutta on käsitelty erityisesti parin viimeisen vuoden aikana runsaasti erilaisissa opinnäytetöissä muun muassa verkkosivujen osalta. Yksi tällaisista töistä on ollut esimerkiksi Janne Hyyryläisen (2019) toiminnallinen opinnäytetyö ”Verkkosivustojen saavutettavuus osana palveluiden kehittämistä”, jossa Hyyryläisen ja toimeksiantaja Into-Digitalin tavoitteena oli tutustua saavutettavuuteen ja kehittää työkalua, jolla verkkopalveluiden saavutettavuutta voidaan hallita. (Hyyryläinen 2019, 4.)

Seuraavassa pääluvussa ”3 Infografiikka” käyn läpi yleisesti infografiikkaa ja sen historiaa sekä tuon esille esimerkkejä erilaisista infografiikoista ja tilastollisista kuvioista. Lisäksi tuon lyhyesti esille huomioitavia asioita infografiikan valmistamisesta. Infografiikasta on tehty opinnäytetöitä esimerkiksi sisältömarkkinoinnin, erilaisten innovaatioiden ja saavutettavuuden osalta. Yksi viimeisimmistä infografiikkaan liittyvistä töistä on ollut esimerkiksi Noora Muurimäen

(2021) opinnäytetyö ”Saavutettava Infografiikka – ohjeistus infografiikan tekijälle”. Työssään Muurimäki selvittää, millaista saavutettava infografiikka on ja mitä saavutettavassa infografiikassa tulisi huomioida. (Muurimäki 2021, 6.)

Esiteltyäni infografiikkaa siirryn seuraavaan pääluukuun ”4 Selkokieli”, jossa kerron selkokielestä ja sen historiasta. Lisäksi kerron selkokielen tärkeydestä tänä päivänä, sekä esittelen tarkemmin selkokielen vaikeustasoja ja informoivan selkotekstin muodostamista. Selkokieltä on opinnäytetöissä käsitelty erilaisten selkokielen ryhmien, kuten vanhusten, maahanmuuttajien ja kehitysvammaisten näkökulmasta. Toiminnallisissa opinnäytetöissä selkokielestä on syntynyt muun muassa erilaisia oppaita ja palvelusuunnitelmia. Yksi uusimmista selkokieleen liittyvistä töistä on ollut esimerkiksi Camila Petasin ja Kristiina Rantasen (2021) ”Selkokielineen opas varhaiskasvatukseen aloitukseen Loviisassa”. Opinnäytetyössään Petas ja Rantanen loivat Loviisan varhaiskasvatukseen selkokielineen oppaan. Opinnäytetyössä käydään läpi muun muassa selkokieltä, esteettömyyttä ja saavutettavuutta. (Petas & Rantanen 2021, 8–9.)

Tietoperustan viimeisessä pääluvussa ”5 Selkojulkaisun ulkoasu” esittelen, mitä selkojulkaisun ulkoasussa tulee huomioida typografian, värien ja kuvituksen suhteen. Selkokieltä ja sen ulkoasua on käsitelty monissa toiminnallisissa opinnäytetöissä, kuten Mari Villanen (2020) ”Graafista Suunnittelua Selkokielineen Käyttäjille – Taideyhdistys Kettukin Visuaalinen Ilme”. Opinnäytetyössään Villanen tutki erilaisia ratkaisuja, joilla toimeksiantajien ulkoasusta pystyi tekemään saavutettavamman selkokielineen käyttäjille. (Villanen 2020, 6–8 .)

Tietoperustan jälkeen käyn läpi kronologisesti toimeksiannon työprosessia. Tuon ensin esille, kuinka idea opinnäytetyölle ja toimeksiannolle syntyi sekä kerron julkaisun yleisilmeen suunnittelusta. Tämän jälkeen kerron julkaisun ensimmäisen version valmistamisesta eri osioiden näkökulmasta. Kerrottuani julkaisun ensimmäisen version vaiheesta käyn läpi haastatteluja, joiden avulla keräsin palautetta, huomioita ja korjausehdotuksia julkaisulleni ja joiden avulla valmistin julkaisun lopullisen version. Haastattelujen jälkeen kerron vielä julkaisun viimeistelystä.

Esiteltyäni työprosessia käyn läpi opinnäytetyöni laadullista tutkimusta ja sen tuloksia tutkimuskysymysten avulla; kuinka luoda selkokieline teksti, kuvitus ja infografiikka ja kuinka herättää mielenkiintoa selkojulkaisussa. Opinnäytetyö päättyy omiin pohdintoihini työstä.

2 Nuorisoseurat ry, toimeksianto, saavutettavuus ja tutkimusaineisto

2.1 Nuorisoseurat ry ja toimeksianto

Nuorisoseurat ry on järjestö, joka järjestää lapsille, nuorille ja aikuisille kulttuurisia harrastuksia ympäri Suomen. Harrastuksiin lukeutuvat esimerkiksi tanssi, teatteri, musiikki ja liikunta. Harrastusten ohella järjestö järjestää erilaisia tapahtumia, koulutuksia ja hankkeita. Nuorisoseurat ry:n toimintaa ylläpitävät Suomessa paikalliset järjestöt, aluetoimistot sekä valtakunnallinen liitto. Yhteensä yhdistyksiä on noin 650 ja jäseniä yli 30 000. (Nuorisoseurat ry 2016; Nuorisoseurat ry 2020b.)

Toimeksiannossa Nuorisoseurat ry:lle tehtiin digitaalisessa muodossa oleva informoiva selkojulkaisu. Julkaisussa hyödynnettiin selkokieltä ja infografiikkaa. Julkaisusta tehtiin PNG-muotoinen kuvatiedosto, mikä lisätään myöhemmin järjestön verkkosivuille. Julkaisussa esiteltiin yleisesti järjestöä, sen harrastus-, leiri- ja tapahtumatoimintaa. Tämän lisäksi julkaisussa esiteltiin seurantalotoimintaa ja yleisiä yhteystietoja. Koska julkaisussa on paljon asiaa, se suunniteltiin pitkäksi kuvaksi, jota pystyy seuraamaan vierittämällä kuvaa alaspäin. Julkaisu haluttiin suunnata kaikille ihmisryhmille, sillä järjestön arvoihin kuuluu keskeisesti yhdenvertaisuus. Informoivan selkojulkaisun tekeminen on hyvin ajankohtainen, sillä tietoa tarvitaan enenevässä määrin yksinkertaiseen muotoon. Samalla laki velvoittaa julkisia sektoreita ja yhdistyksiä muuttamaan digitaalista sisältöään saavutettavaksi jokaiselle (Finlex 2019).

2.2 Laki digitaalisten palveluiden saavutettavuudesta

Suomessa on astunut voimaan vuoden 2019 alusta lainsäädäntö 306/2019 digitaalisten palveluiden saavutettavuudesta. Se perustuu EU:n direktiiviin 2016/2102 julkisten sektorien verkko- ja mobiilipalveluiden saavutettavuudesta. (Direktiivi 2016/2102/EU; Finlex 2019.) Lainsäädännöllä viranomaistahoja vaaditaan muuttamaan digitaaliset eli verkko- ja mobiilipalvelunsa saavutettavaksi kaikille.

Lain ensimmäisen pykälän mukaan tarkoituksena on edistää kansalaisten mahdollisuutta toimia digitaalisessa ympäristössä yhdenvertaisesti. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että palveluiden sisältöä voi käyttää kuka tahansa ja että mahdollisimman moni ymmärtää palveluiden sisältöä. Laki koskee pykälän kaksi mukaisesti julkisten palveluntarjoajien lisäksi myös tahoja, jotka saavat verkkopalveluihinsa julkista tukea. Tällaisia ovat esimerkiksi yhdistykset ja jotkin yritykset. (Finlex 2019.)

Lain pohjana toimii WCAG-standardi eli kansainvälinen ohjeistus verkkosisältöjen saavutettavuudesta, johon kuuluu erilaisia kriteerejä saavutettavuuden täyttämiseksi. Kokonaisuudessaan laki on käytössä 23.6.2021. (Finlex 2019; W3 2018.) Laki koskee myös Nuorisoseurat ry:tä, koska se saa julkista rahoitusta. Opinnäytetyöni toimeksianto on osa tätä siirtymäprosessia. Selkokieltä ja infografiikkaa hyödyntävä julkaisu on osa Nuorisoseurat ry:n verkkosivun selkeämpää ja saavutettavampaa sisältöä. Samalla julkaisu pyrkii tavoittamaan ja palvelemaan erilaisia ihmisiä.

2.3 Tutkimusaineisto

Käytin opinnäytetyössäni tutkimusaineistona tietoperustaa, omia ja toimeksiantajan näkemyksiä ja havaintoja, sekä haastatteluja. Tein haastattelut kahdessa osassa. Ensimmäinen haastattelu käsitteli julkaisun ensimmäistä versiota. Toinen haastattelu käsitteli julkaisua ja siihen tehtyjä muutoksia ensimmäisten haastattelujen pohjalta.

Haastattelun tapana käytin henkilökohtaista haastattelua; haastatteliija esittää kysymyksensä ja merkitsee muistiin haastateltavan vastaukset. Haastattelun etuna pidetään joustavuutta. Kysymykset on mahdollista toistaa ja selventää. Samalla haastatteliija voi esittää kysymyksensä haluamassaan järjestyksessä. Haastattelun huonoina puolina voidaan pitää sitä, että se on kallista ja vie enemmän aikaa kuin muut aineistokeruumuodot. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 85–86.) Haastatteluja ennen, annoin jokaiselle haastateltavalle aikaa perehtyä haastattelun kysymyksiin ja julkaisuun.

Haastattelujen avulla pyrin valmistamaan julkaisusta mahdollisimman ymmärrettävän ja saavutettavan erilaisille lukijoille tekstin ja visuaalisuuden osalta. Haastatteluissa halusin huomioida Nuorisoseurat ry:n, perusselkokielisten lukijaryhmän ja selkokielen ja -kuvituksen asiantuntijat. Haastatteluissa Nuorisoseurat ry:tä edusti pääsihteeri ja viestintävastaava Anniina Laaksonen. Perusselkokielisten lukijaryhmänä haastattelin viittä henkilöä, jotka edustivat perusselkokielistä lukijaryhmää (25-vuotias nainen, 53-vuotias mies, 56-vuotias nainen, 75-vuotias mies ja 82-vuotias nainen). Perusselkokieli on yksi kolmesta selkokielen muodosta, jota käytetään Suomessa. Perusselkokielessä esimerkiksi vaikeasti ymmärrettäviä sanoja mukautetaan eli muutetaan yksinkertaisemmaksi ja lauseet ja virkkeet ovat lyhyempiä kuin tavallisessa kielessä. Kohdeyryhmänä perusselkokielessä ovat esimerkiksi vanhukset, kielen oppijat tai henkilöt, joilla on keskittymisvaikeuksia. (Leskelä 2019a; Leskelä 2019b, 114, 160, 170–171.) Huomioin haastattelussa lukihäiriöisiä, vanhempia ihmisiä sekä tavallisia lukijoita. Otannan avulla pyrin autenttisuuteen ja saamaan palautetta mahdollisilta perusselkokieltä edustavilta henkilöiltä. Aikataulun takia mukana perusselkokielisten lukijaryhmässä ei ollut edustettuina lapsia tai kielen oppijoita.

Asiantuntijoina haastatteluissa toimivat Selkokeskuksen toimittaja ja editori Kaisa Kaatra ja suunnittelija Ella Airaksinen. Selkokeskus on valtakunnallinen selkokielen asiantuntijakeskus, joka edistää selkokielistä kulttuuria ja tiedostusta Suomessa (Selkokeskus 2020b). Asiantuntijana heidän lisäksi toimi Opi-ken eli oppimateriaalikeskuksen kustannustoimittaja Jenni Saarilahti. Oppimateriaalikeskus tuottaa tukiaineistoa opetukseen, kasvatukseen ja kuntoutukseen. Selkokeskus ja Opike ovat osa Kehitysvammaliittoa. (Opike 2020; Selkokeskus 2020b.) Asiantuntijoiden avulla pyrin saamaan selkojulkaisuuni ammattilaisten näkökulmia ja havaintoja sekä luomaan julkaisustani vakuuttavan kokonaisuuden.

Opinnäytetyössä haastattelut eivät itsessään muodostaneet tutkimusta, vaan huomattavaa pohjaa tälle loi tietoperusta. Sen avulla tein ensimmäiset päätökseni opinnäytetyöni toimeksiannosta. Tietoperustan avulla pystyin perustelemaan myös valintojani valmistaessani toimeksiannosta. Samalla tietoperusta tuotti teoreettista ja yleistä tietoa, ja ohjeita. Käytin tietoperustanani kirjallisuutta ja muita lähteitä, kuten verkkolähteitä. Nämä liittyivät muun muassa selkokieleen, visuaalisuuteen, infografiikkaan ja saavutettavuuteen. Myös omat ja toimeksiannottajan näkemykset ja havainnot toimivat osana opinnäytetyöni laadullista tutkimusta.

3 Infografiikka

3.1 Infografiikan määrittelyä ja sen historiaa

Ihmiset ovat piirtäneet lukuisia kommunikoivia kuvia esihistoriasta lähtien. Aluksi näitä ovat edustaneet kuvakirjoitetut luolamaalaukset. Sittemmin muun muassa muinaisen Egyptin hieroglyfit ja nykypäivän ideogrammit eli graafiset symbolit tai sanamerkit. Näistä kommunikatiivisista kuvista on muodostunut myös infografiikka. (Krum 2014, 1–3.)

Infografiikka eli informaatio grafiikka on käsitteenä laaja ja sille löytyy useita erilaisia määritelmiä. Yleisesti infografiikka mielletään kuitenkin tiedon visuaalisena esittämisenä. Krum määrittelee infografiikkaa graafisena työnä, joka sisältää datan eli mitatun tiedon visualisoimista sekä tekstiä, kuvaa ja muita tekijöitä kuten diagrammeja tai kuvioita (Krum 2014, 6). Harris luonnehtii infografiikan puolestaan yhdistävän ja näyttävän informaatiota graafisesti järjestettynä niin, että tietoa voidaan ymmärtää ja havaita helposti (Harris 1999, 198).

Infografiikkaa suositaan usein tiedon jakamisessa, kuten mainonnassa, raporteissa ja tiedotteissa, sillä sen avulla hankalasti ymmärrettävää ja monimutkaista tietoa voidaan yksinkertaistaa (Krum 2014, 83). On arvioitu, että ihmisen aivot käyttävät jopa 50–80 % visuaaliseen tiedon käsittelyyn. Näihin lukeutuvat muun muassa värit, muodot ja kuviot. (Krum 2014, 14–15.) Myös infografiikka sisältää yllä mainittuja visuaalisia tietoja. Niiden on tutkittu helpottavan aineiston rakenteen hahmottamista ja muodostamaan nopeasti kokonaiskuvaa monimutkaisistakin asioista. (Koponen ym. 2016, 19.) Ihmisen varhaisessa historiassa värit, muodot ja kuviot ovat toimineet selviytymisvaistona. Vuosisatojen saatossa näistä on muodostunut ihmiselle apuväline, joita muun muassa infografiikka hyödyntää. (Krum 2014, 15.)

Infografiikan menetelmät ovat muuttuneet ja mukautuneet historian aikana. Tähän ovat vaikuttaneet esimerkiksi erilaiset kulttuuriset ja sosiaaliset tekijät. (Dick 2020, 18–23.) Ensimmäisiä infografiikkaa hyödyntäviä kirjoja on esiintynyt ainakin 1600-luvulta lähtien. Tuolloin ensimmäisiä kirjoja, jossa infografiikkaa on hyödynnetty edustaa esimerkiksi Christoph Scheinerin *Rosa Ursina Sive Sol* -kirja (1626). Kirjassaan Scheiner kuvaa auringon pyörimiskuviota infograafisin menetelmin. (Evers 2015.) 1700-luvulla infografiikassa alkoi yleistyä erilaisia kuvioita ja diagrammeja, joita esimerkiksi William Playfair käytti kirjassaan *The Commercial and Political Atlas* (1786). Kirjassa Playfair kuvaa 1700-luvun Englannin taloutta erilaisten kuvioden kuten piirakka- ja pylväskuvioden avulla. (Tuft 2001, 91–92.) 1800-luvulle tultaessa infografiikkaa hyödynnettiin enenevässä määrin yhteiskunnan rakenteissa. Kuuluisimpia tuon ajan töitä ovat esimerkiksi Charles Joseph Minardin graafi Napoleonin sotaretkestä Moskovaan (1812) ja Florence Nightingalen valmistama kaavio Krimin sodan sotilai-

den kuolleisuudesta (1857). (Friendly 2006, 20–21; Tufte 2001, 40–41.) Kuitenkin vasta 1970 ja 1980-luvulla infografiikkaa yleistyi kunnolla, kun sanomalehdet, uutiset ja muu media alkoivat hyödyntämään grafiikkaa kunnolla. Tähän vaikuttivat erityisesti graafisten ohjelmien ja digitalisaation kehitys. (Friendly 2006, 24–25.)

3.2 Erilaisia infografiikoita

Infografiikassa yleisesti tunnettuja ja käytettyjä muotoja ovat muun muassa tilastollinen, aikajana, paikkaan sidottu, vertaileva, opastava ja interaktiivinen infografiikka. (Krum 2014, 31–52, 183–186; Krystian 2017; McGuire 2019.) Tilastollinen infografiikka on yleisin infografiikan muoto. Grafiikka perustuu nimensä mukaisesti erilaisiin tilastoihin ja datoihin. Tilastollinen infografiikka sisältää yleisemmin myös erilaisia diagrammeja, kaavioita ja kuvioita. (Krum 2014, 31; Krystian 2017; McGuire 2019.)

Aikajanaan perustuvalla infografiikalla kuvataan yleensä, kuinka jokin asia on muuttunut ajan myötä. Aikajanaan perustuvaa infografiikka käytetään esimerkiksi historiallisten tapahtumien kuvaamisessa. (McGuire 2019.) Paikkaan sidotulla infografiikalla esitetään puolestaan jonkin alueen ja paikan dataa. Apuna infografiikassa käytetään karttoja. (Krystian 2017; McGuire 2019.)

Vertailevalla infografiikalla vertaillaan asioita ja ilmiöitä. Vertailun kohteena voi olla kaksi tai useampia asioita. (McGuire 2019.) Opastavan infografiikan tehtävänä on tarjota apua kohteelleen. Se voi havainnollistaa esimerkiksi, kuinka jokin asia toimii. (Krystian 2017.)

Interaktiivisessa infografiikassa katsoja voi puolestaan hallita näkemäänsä infografiikkaa (Krum 2014, 48). Esimerkkinä tällaisesta ovat vaalikoneet, joiden avulla voidaan katsoa itsenäisesti tietyn alueen äänestysaktiivisuutta ja puoluekannatusta (Yle 2019). Edellä mainittujen muotojen lisäksi videoita ja animaatioita hyödyntävät infografiikat ovat yleistyneet. Yleensä tämänkaltaista infografiikkaa hyödynnetään verkkosivuissa ja erilaisissa videopalveluissa, kuten YouTube ja Vimeo. (Krum 2014, 42–45.)

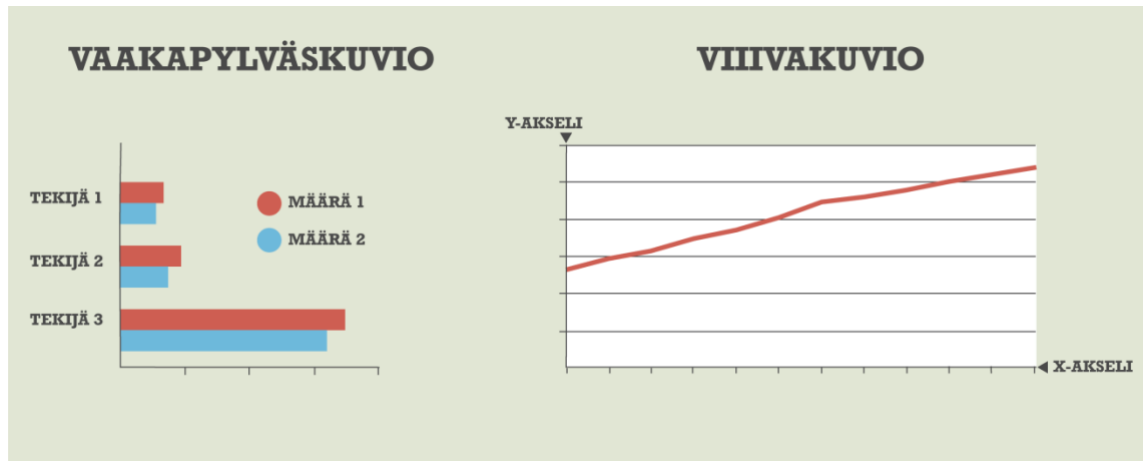
Käytin Nuorisoseurat ry:lle valmistamassani toimeksiannossa mahdollisimman erilaisia, mutta yksinkertaisia ja tuttuja infografiikoita. Näitä olivat esimerkiksi tilastollinen, vertaileva ja paikkaan sidottu infografiikka. Koska työ oli selkokielinen, myös erilaiset infografiikat oli valmistettava mahdollisimman selkeiksi. Loin infografiikoista selkeämpiä esimerkiksi valmistamalla ne mahdollisimman suuriksi ja yksinkertaistamalla numeraalista tietoa. Samalla hyödynsin infografiikoissa kuvitusta, jotta julkaisu herättäisi mielenkiintoa erilaisissa lukijoissa.

3.3 Esimerkkejä yleisimmistä infografiikan kuvioista

Infografiikassa kuvioden avulla mahdollistetaan numeraalisen tiedon esittäminen ja vertaileminen. Kuvioita käytetään infografiikan lisäksi myös tilastotieteessä. Infografiikassa erilaisia kuvioita on olemassa lukuisia. Pelkästään tilastografiikan päätyyppejä arvioidaan olevan sata. (Koponen, ym. 2016, 185.) Yleisesti käytettyjä ja tunnettuja kuvioita ovat esimerkiksi erilaiset pylväs-, viiva-, piirakka- ja yksikkösymbolikuviot (Kuusela 2000, 49–53; Tilastokeskus 2013 & Tilastokeskus 2016).

Pylväskuviossa palkin pituudella kuvataan tietyn asian määrää. Pylväitä on kahda eri tyyppiä, pysty- ja vaakapylväs. (Koponen, ym. 2016, 186.) Pystypylväskuviota käytetään esimerkiksi, kun halutaan kuvata tietyn asian muuttumista ajassa. Vaakapylväs mahdollistaa puolestaan pitkien nimistöjen käytön ja sen avulla voidaan kuvata erilaisten luokkien ja ryhmien määrää (kuva 1). (Koponen, ym. 2016, 187; Tilastokeskus 2013.)

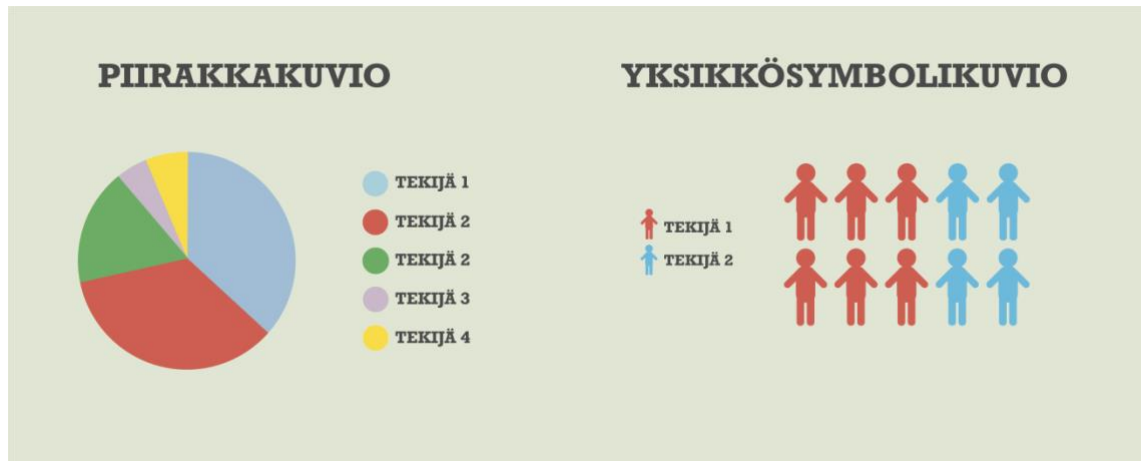
Viivakuviot sopii pystypylvään ohella kuvaamaan erinäisiä aikasarjoja (kuva 1). Viivakuvion molemmilla x- ja y-akseleilla, eli vaak- ja pystyakseleilla kuvataan tavallisesti määriä. Viivakuviossa apuna toimivat havaintopisteet. Pisteet yhdistetään toisiinsa viivalla, ja näin pystytään kuvaamaan havaintojen välistä kehitystä. Viivat voidaan esittää suoralla, pyöristetyllä ja porrastetulla viivalla. Suoraa viivaa käytetään, jos kaikkia pisteiden arvoja ei tunneta. Pyöristettyä viivaa käytetään esimerkiksi matemaattisiin ja luonnonlakiin perustuvissa viivan muodoissa. Porrastettua viivaa käytetään korostamaan erinäisten muutosten äkillistä laatua. (Koponen, ym. 2016, 190.)

Kuva 1. Kuvassa havainnollistettu vaakapylväs- ja viivakuviota.

Piirakkakuviot on ympyrä, joka on jaettu erilaisiin sektoreihin eli lohkoihin (kuva 2). Jokainen sektori kuvaa vertailevien luokkien osuutta kuviossa. Piirakkakuviot on hyvä havainnollistamaan kokonaisuuksia. Kuvion ei kuitenkaan suositella sisältävän liikaa tietoa, sillä tällöin piirakasta tulee epätarkka. (Koponen, ym. 2016, 199; Tilastokeskus 2016.)

Yksikkösymbolikuviolla tarkoitetaan symbolikuvia, jotka yhdessä ilmaisevat tietyn asian määrää (kuva 2). Symbolit voidaan esittää täysin abstrakteina tai yksinkertaisena kuvamerkkinä, kuten ihmishahmona. Yksikkösymbolikuviossa jokainen symboli esittää tiettyä määrää. (Koponen, ym. 2016, 202–203; Kuusela 2000, 186–187.)

Kuva 2. Kuvassa on havainnollistettu piirakka- ja yksikkösymbolikuvio.

Valmistin Nuorisoseurat ry:n julkaisuun mahdollisimman yksinkertaisia, selkeitä ja helposti hahmottuvia infograafisia kuvioita. Koska julkaisu oli tehty selkokielen näkökulmaa ajatellen, käytin apunani kuvioita, jotka avautuisivat mahdollisimman nopeasti ja joita esimerkiksi ymmärrettäisiin ilman numeraalista tietoa. Näin mahdollisimman monet ja erilaiset lukijat ymmärtäisivät infografiikkaa paremmin. Käytin työssäni kuvioina muun muassa piirakka- ja yksikkösymbolikuvioita.

3.4 Yleisiä huomioita infografiikan valmistamisesta

Infografiikkaa valmistaessa tulee kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin. Aluksi on tunnettava tavoite ja kohderyhmä. Nämä auttavat esimerkiksi tiedon rajaamisessa ja aiheiden valinnoissa. (Krum 2014, 126.) Toimeksiannossani infografiikan tavoite oli tuoda esille Nuorisoseurat ry:n toimintaa. Kohderyhmänä Nuorisoseurat ry halusi tavoittaa jokaisen. Koska julkaisu tehtiin perusselkokielellä, oli infografiikka tuotettava mahdollisimman yksinkertaisena ja selkeänä, jotta moni lukija ymmärtäisi infografiikkaa.

Aiheiden on oltava infografiikassa olennaisia ja niiden tulee herättää myös mielenkiintoa kohderyhmässään. Mielenkiintoa voidaan ylläpitää muun muassa selkeällä ja helposti avautuvalla grafiikalla ja tekstillä. (Krum 2014, 16.) Herätin mielenkiintoa julkaisussa infografiikkaa tukevan kuvituksen, selkeän ja ilmavan ulkoasun sekä värien avulla.

Lähteinä infografiikassa tulee käyttää mahdollisimman ajankohtaisia ja luotettavia lähteitä. Lähteet on hyvä merkitä myös infografiikkaan, sillä se lisää työn luotettavuutta. Samalla lähteiden esittäminen helpottaa esimerkiksi lukijaa etsimään lisää tietoa aiheesta. (Krum 2014, 296.) Sijoitin lähteet julkaisussa työn loppupuolelle, jotta ne olisivat selkeästi löydettävissä yhdestä paikasta. Lähteinä käytin Nuorisoseurat ry:n omia ja järjestön suosittamia lähteitä.

Rakentaessa infografiikkaa, tekijän on myös mietittävä, miten paljon tietoa grafiikassa kannattaa esittää, jotta viesti olisi mahdollisimman tehokas. Yleisesti infografiikan tulisi sisältää yksi tai kaksi pääviestiä. Myös tila voi vaikuttaa tähän. Jos tilaa ei ole paljon, tietoa tulee rajata. Tekijän tulee tällöin tehdä valintoja siitä mitä tietoa, kuten lukuja jätetään pois grafiikasta. (Krum 2014, 19.) Toimeksiantossa erityisesti lukuja täytyi pyöristää, jotta infografiikka olisi selkeää ja avautuisi paremmin erilaisille lukijoille. Valmistin julkaisuun myös ei-numeraalista infografiikkaa. Tällä tavalla infografiikka palvelisi myös lukijoita, joille numeraalisen tiedon ymmärtäminen on vaikeampaa. Samalla tiedon visuaalisessa esittämisessä tulee kiinnittää huomiota tarkkuuteen. Tämä tarkoittaa muun muassa, että grafiikan siinä ja esitetyn tiedon tulee täsmätä. (Krum 2014, 272.)

4 Selkokieli

4.1 Selkokielen määrittelyä ja sen historiaa

Kieli on kommunikaatioväline, johon kuuluu vahvana osa kirjoitettu teksti. Monelle kielellinen kommunikaatio ja tekstin ymmärtäminen on itsestäänselvyys. On kuitenkin ihmisiä, joille nämä tuottavat vaikeuksia. Tämän takia on kehitetty selkokieli. (Leskelä & Kulkki-Nieminen 2015, 25; Selkokeskus 2017; Virtanen 2012, 11.)

Selkokielellä tarkoitetaan kieltä, joka on mukautettu eli muutettu yksinkertaisempaan muotoon sisällöltään, sanastoltaan ja rakenteeltaan. Se on suunnattu ryhmille, joille yleiskielisen (kieliyhteisön yhteinen kielimuoto) tekstin lukeminen tai ymmärtäminen on vaikeampaa. (Selkokeskus 2017; Terveystieteiden tutkimuskeskus 2018; Virtanen 2012, 11.) Suomessa selkolukijat on jaettu kolmeen eri ryhmään. Ensimmäinen ryhmä koostuu henkilöistä, joilla on pysyvästi poikkeavia kielellisiä taitoja, kuten kehitysvamma. Toinen ryhmä käsittää lukijat, joilla kielelliset taidot ovat heikentyneet sairauden tai vammautumisen takia. Heitä edustavat esimerkiksi muistisairaat ihmiset. Kolmas ryhmä muodostuu puolestaan lukijoista, joilla on väliaikaisia kielellisiä vaikeuksia. Tyypillisesti nämä henkilöt ovat kielen oppijat. (Leskelä & Kulkki-Nieminen 2015, 25–32.) Näiden ryhmien lisäksi selkokieli palvelee myös tavallista lukijaa. Selkokieli voi tukea esimerkiksi tilanteissa, joissa käytetään runsaasti erikoiskieliä eli esimerkiksi lääkäreiden välistä ammattikieltä tai poliitikkojen harjoittamaa kapulakieltä. (Virtanen 2012, 13–14.)

Suomessa selkokieli on varsin tuore, sillä sitä on kehitetty vasta 1980-luvulta alkaen. Mallia on otettu Ruotsin selkokielestä, jossa ensimmäisiä selkokielisiä materiaaleja on tuotettu jo 1960-luvulla. Alkujaan selkokieli on kehitetty Suomessa kehitysvammaisia ihmisiä varten. 1990-luvun taitteessa selkokielisen aineiston tuottaminen on kuitenkin levinnyt Suomessa myös muihin ryhmiin, kuten vanhuksiin ja maahanmuuttajiin. (Selkokeskus 2016a; Selkokeskus 2017.)

Nykyisin Suomessa muun muassa julkiset laitokset ovat alkaneet tuottamaan enemmän selkokielistä materiaalia. Hyvänä esimerkkinä on Kelan selkokielisten verkkosivun julkaiseminen vuonna 2019 (Kela 2019). Suomessa selkokielistä sisältöä tuottavat pääosin Selkokeskus ja Yle. Selkokeskus on selkokielen asiantuntijakeskus, ja se toimii Kehitysvammaliiton kanssa. Keskus julkaisee muun muassa Selkosanomat-lehteä sekä tarjoaa erilaisia painettuja ja verkossa olevia tekstejä selkokielellä. Yle puolestaan tuottaa selkokielistä uutisia. Toiminta on alkanut vuodesta 1992, ja selkouutisia julkaistaan radiossa ja verkkosivuilla. (Leskelä & Kulkki-Nieminen 2015, 55.)

Suomen ja Ruotsin lisäksi selkokieltä kehitetään ja harjoitetaan myös muualla maailmassa, kuten muissa Pohjoismaissa, Saksassa ja Hollannissa (Selkokeskus 2016a). Selkokielen määrittely, tavoitteet ja lähtökohdat vaihtelevat kuitenkin maittain. Rajoja on pyritty yhtenäistämään erilaisten kansainvälisten ohjeistusten, kuten IFLA:n (kansainvälinen kirjastojen kattojärjestö) tekemän selko-ohjeistuksen avulla. Myös useat EU-maat ovat tehneet yhteistyötä selkokielen suhteen ja edesauttaneet omalla tavalla selkokielen yhtenäistämistä. (Leskelä 2015, 25; Selkokeskus 2016a.)

4.2 Selkokieli tärkeänä apuna yhteiskunnan muutoksessa

Suomessa väestö ja sen rakenne on muuttunut valtavasti muutamassa vuosikymmenessä. Maahanmuutto on lisääntynyt, ja kansalaisten eliniänodote on kasvanut huomattavasti. Tämän takia myös selkokielen merkitys kasvaa. (Leskelä 2019b, 104–105.)

Lisääntyvä maahanmuutto tuo Suomeen uutta väestöä. Vuonna 2008 ulkomaa-laistaustaisia oli Suomessa arviolta 200 000 ja vuonna 2018 määrän arviointiin olevan jo 400 000 (Tilastokeskus 2019). Erityisesti tähän muutokseen ovat vaikuttaneet Lähi-idän pakolais- ja turvapaikkahakijoiden määrän kasvu. Tämä tarkoittaa sitä, että kielen opiskelun määrä kasvaa huomattavasti Suomessa. Selkokieli on hyvä vaihtoehto kielen oppijoille. Se toimii hyvänä alustana erityisesti kielen opintojen alkuvaihteessa. Selkokieli palvelee samalla myös sellaisia

maahanmuuttajia, joille vieras kieli on jäänyt jostain syystä vähäiseksi. Koko Euroopan alueella on myös havaittu ilmiö, jossa toisen polven maahanmuuttajat menestyvät muuta kantaväestöä heikommin koulussa ja työelämässä. On arvioitu, että tämä johtuisi esimerkiksi kielellisistä syistä. Osalle kantaväestön kieli ja oma alkuperäinen kieli on voinut jäädä hyvinkin heikoksi. Syitä voi olla myös syrjäytyminen ja kantaväestön kielteinen suhtautuminen maahanmuuttajiin. (Leskelä 2019b, 104–105; Virtanen 2012, 51–53.)

Lisäksi vanhusten määrä Suomessa on kasvussa. Tämä johtuu suurten ikäluokkien eläköitymisestä ja elinaikaodotteen noususta. Kun vanhusten määrä kasvaa, nousee samalla erilaisten muistisairauksien ja heikkenevien kielellisten kykyjen määrä. Tällainen muutos nostaa selkokielen tarvetta suuresti. Etenkin selkoaineiston ja selkokielen asiakaspalvelun tarve on huomattava nyt ja tulevaisuudessa. (Leskelä 2019b, 105; Virtanen 2012, 49–50.)

Edellä mainittujen ryhmien lisäksi esiin nousevat esimerkiksi nuoret. Suomessa nuorilla sekä nuorilla aikuisilla on havaittu lukutaidon osittaista heikkenemistä. Vaikka Suomi on yhä lukutaidon puolesta erinomaisessa asemassa, on lukutaitotutkimuksissa havaittu, että ainakin yhdellätoista prosentilla suomalaisnuorista on heikko lukutaito. Tällaisia ovat esimerkiksi nuoret, jotka tulevat vähävaraisemmasta perheestä tai joilla on keskittymishäiriöitä. Tämän vuoksi lukemisen innostamiseksi on pyritty tekemään helpommin luettavia kirjoja. Esimerkiksi Kari Hotakaisen kirjoittama elämänkerta Kimi Räikkösestä, Tunteaton Kimi Räikkönen, kirjoitettiin vuonna 2019 myös selkokielen muotoon. Kyseistä selkokirjaa toimitettiin Suomen yläkouluihin noin 1 800 kappaletta innostamaan nuorten lukemista. (Leskelä 2019b, 105–106; STT Info, 2019.)

4.3 Kirjoitetun selkokielen kolme vaikeustasoa

Suomessa selkokielen käyttäjiä arvioidaan olevan 8–12 prosenttia väestöstä eli noin 500 000 (Kehitysvammaliitto 2014). Selkolukijoiden kirjo on laaja ja tämän takia kieli jaetaan erilaisiin vaikeustasoihin. Suomessa vaikeustasoja on kolme: helppo-, perus- ja vaikea selkokieli (Leskelä 2019a; Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2018.)

Helppo selkokieli on yksinkertaisin selkokielen muoto. Se on suunnattu henkilöille, joille lukeminen tuottaa suuria vaikeuksia tai siihen tarvitaan paljon tukea. Helppoa selkokieltä tarvitsevat esimerkiksi kehitysvammaiset henkilöt. Kielen tunnuspiirteitä ovat suppeat virkkeet, yksinkertaiset ja helposti ymmärrettävät sanat ja toistaminen. Joissakin yhteyksissä sanojen apuna käytetään tavuttamista. Yleisimpinä aikamuotoina toimivat preesens ja imperfekti. Tämän lisäksi tekstin tukena käytetään paljon kuvitusta. Helpossa selkokielessä sisältö on hyvin tärkeässä asemassa. Selkolukijalle tulee korostaa ainoastaan tekstin ydinviestiä ja muu ylimääräinen tieto on karsittava pois. (Leskelä 2019a; Leskelä 2019b, 163–169; Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2018.)

Perusselkokieli on yleisin selkokielen muoto, ja se toimii mittarina muille selkokielen muodoille. Sitä ei pidä kuitenkaan sekoittaa yleiskieleen, sillä kieli on paljon helpompaa. Perusselkokieltä käytetään yleisesti selkouutisissa ja eri selkomedioissa. Helppoon selkokieleeseen verrattuna perusselkokieli on hieman vaikeampaa. Myös kohderyhmä perusselkokielessä on suurempi kuin muissa vaikeusasteissa. Kohderyhmänä voivat olla esimerkiksi vanhuksat, kielen oppijat tai henkilöt, joilla on keskittymisvaikeuksia. Perusselkokielessä sanoja toistetaan edelleen ja vaikeasti ymmärrettävät sanat mukautetaan yksinkertaisempaan muotoon tai selitetään auki lukijalle. Lauseet ja virkkeet ovat myös pidempiä. Siinä, missä helpossa selkokielessä suositellaan vain päälauseiden käyttöä, on perusselkokielen mukana myös sivulauseita. Lauseet eivät saa kuitenkaan olla liian pitkiä. (Leskelä 2019a; Leskelä 2019b, 114, 160, 170–171; Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2018.)

Vaativassa selkokielessä sanastot, kielen rakenteet ja tekstilajien määrä kasvaa perustasoa kattavammaksi. Teksti on suunnattu lukijoille, joilla on lieviä vaikeuksia lukemisessa, hahmottamisessa, oppimisessa ja keskittymisessä. Sisältöään vaikea selkokieli on paljon yksityiskohtaisempaa kuin edellä mainitut selkokielen tasot. Silti teksti on yleiskieltä helpompaa. Sanojen liiallista taivutusta tulee myös välttää. Perusselkokielen ohella lauseet eivät saa olla liian pitkiä. Sanastoltaan vaikea selkokieli voi käyttää myös harvinaisempia sanoja. Lisäksi sanojen toistaminen vähenee huomattavasti. (Leskelä 2019a, Leskelä 2019b 169–171; Terveystieteiden tutkimuskeskus 2018.)

Selkokieli käsittää alleen paljon erilaisia ryhmiä ja tämän vuoksi vaikeustasot ovat saaneet osakseen myös kritiikkiä eri asiantuntijoiden keskuudessa. Osa haluaisi määritellä vaikeustasot kielen perusteella ja osa puolestaan kohderyhmän perusteella. Samalla on käyty keskustelua siitä, kuinka vakavasti eri selkokielen tasojen ohjeita pitäisi noudattaa. Suomessa kritiikkiä on saanut myös selkokielessä käytettävä selkotunnus, mikä kertoo selkolukijalle aineiston olevan selkokielineen. Tällä hetkellä tunnuksia on olemassa vain yksi, eikä sitä ole jaettu eri vaikeustasoihin. Tämän vuoksi selkolukija joutuu tilanteisiin, jossa ei voi olla varma, onko esimerkiksi kirjan teksti mukautettu hänen vaikeustasolleen. (Leskelä 2019b, 161–163.)

4.4 Informoiva selkokielineen teksti ja sen muodostaminen

Informoivalla tekstillä tarkoitetaan tietokirjallisuuksia, oppaita, esitteitä, ohjeita ja lomakkeita. Selkokielessä informoivalla tekstillä jaetaan tietoa tai pyritään saamaan selkolukija toimimaan tietyllä tavalla. Informoivan tekstin kohderyhmä on selkokielessä suuri. Tämän vuoksi tekstit pyritään mukauttamaan mahdollisimman monelle selkokielen käyttäjälle. (Leskelä 2019, 124; Leskelä & Kulkki-Nieminen 2015, 98.)

Mukauttaessa informoivaa tekstiä selkokielineeseen muotoon on tärkeää muistaa tiedon täsmällisyys. Kun tietoa mukautetaan yksinkertaisempaan muotoon, se ei saa missään vaiheessa vääristyä. Tiedon tulee olla myös hyvin tarkkaa. Sa-

malla on muistettava, mille kohderyhmälle tekstiä tehdään. Hyvänä apuna selkokirjoittajalle toimivat selkokielen vaikeustasot ja selkokielen yleisohjeet. Yleisohjeissa kerrotaan, mitä selkotekstissä tulisi olla ja mitä asioita tulisi puolestaan välttää. Ohjeita löytyy Selkokeskuksen verkkosivuilta ja selkokielen oppikirjoista. (Leskelä 2019, 124, 126–127; Leskelä & Kulkki-Nieminen 2015, 100.)

Esittämisjärjestyksellä on tärkeä painoarvo, sillä se auttaa selkolukijaa havainnollistamaan paremmin erilaisia informatiivisia kokonaisuuksia. Selkokirjoittajan tehtävä on miettiä, kuinka tekstistä saa mahdollisimman loogisen ja johdonmukaisen. (Leskelä & Kulkki-Nieminen 2015, 106–110.) Tekstin aloitusvaihe on olennainen osa, sillä se määrittää, haluaako selkolukija lukea tekstin vai ei. Tämän vuoksi selkokirjoittajan on motivoitava selkolukijaa hyvin paljon. Kirjoittaja voi valita esimerkiksi tekstin alkuun aiheen, jonka arvelee nostavan selkolukijan mielenkiintoa. Teksti voi alkaa myös esimerkiksi kysymyksellä. Tekstin alku kannattaa kuitenkin olla aiheeltaan helposti lähestyttävä ja yksinkertainen. Tämän jälkeen teksti voi edetä yksityiskohtaisemmaksi. Näin ylläpidetään lukijan mielenkiintoa. Mikäli teksti sisältää otsikon, on sen oltava mahdollisimman yksiselitteinen ja selkeä. (Leskelä & Kulkki-Nieminen 2015, 106–110.)

Informoivat selkotekstit voivat olla rakenteeltaan lyhyitä tai pitkiä. Jos teksti on pitkä, se tulee jakaa erilaisiin osiin. Osien täytyy olla lyhyitä, loogisia ja helposti hahmottuvia, sillä selkolukija ei välttämättä lue tekstiä heti kokonaan. Samalla tekstin jakaminen lyhyempiin osiin motivoi selkolukijaa. Informoivassa selkotekstissä kuvitukselle on tärkeä tehtävä. Se toimii selkolukijalle hyvänä motivaationa, sillä se herättää usein kiinnostusta ja voi tukea oppimista erittäin paljon. Kuvituksen apuna on suositeltavaa käyttää myös infografiikkaa, koska sen avulla voidaan korostaa tärkeitä tekstin asioita yksinkertaisessa muodossa. (Leskelä & Kulkki-Nieminen 2015, 105, 124.)

5 Selkojulkaisun ulkoasu

5.1 Typografia

Selkokieli ja infografiikka sisältävät molemmat tekstiä. Kumpikin korostaa sitä, että tekstin tulisi olla mahdollisimman lyhyttä ja sisällöltään selkeää. Tekstissä sisällön ohella myös typografia on tärkeä osa kokonaisuutta. Typografialla tarkoitetaan tekstin paino- tai ulkoasua sekä tekstiin liittyvää suunnittelua. Typografian tarkoitus on kuvata tekstimuodossa olevaa tietoa niin, että se on helposti luettavaa ja visuaalisesti esteettistä. Infografiikassa typografialle ei ole mitään tarkkoja säädöksiä. Selkokielessä puolestaan typografian merkitys on huomattava ja tämän vuoksi sille on olemassa yleisiä suosituksia. (Itkonen 2003, 150; Krum 2014, 291–293; Leskelä 2019, 114; Selkokeskus 2016b.)

Typografiassa kirjainten ulkonäköä määrittää kirjaintyyppi eli fontti. Sillä tarkoitetaan yhtenäiseen asuun piirrettyä merkintää ja se sisältää typografisia merkkejä, kuten kirjaimia, numeroita ja välimerkkejä. Kirjanleikkauksella tarkoitetaan tiettyä merkintää, kuten lihavointia tai kursivointia. Kirjainperheellä tarkoitetaan tietyn kirjaintyyppin kaikkia muutoksia, kuten lihavointia tai kursivointia. Kirjaintyyliillä tarkoitetaan puolestaan suurempaa kirjaintyyppin kirjoa, jotka omaavat yhteisiä piireiteitä kuten groteskit eli pääteettömät kirjaimet tai antiikvat eli päätteelliset kirjaimet. (Itkonen 2003, 11–12, 19.) Myös sommittelu on tärkeä osa typografiaa. Tekstin sommittelu koostuu erilaisista valinnoista kuten otsikon muotoilusta, rivi- ja palstaväleistä ja tasauksista. Myös värejä, fonteja ja visuaalisia elementtejä voi hyödyntää. (Itkonen 2003, 67–107; Knight & Glaser 2007, 6–7.) Typografia on olennainen osa myös selkokieltä.

Suomessa selkokielen ohjeissa ei ole olemassa tarkempia ohjeistuksia siitä, millaisia kirjaintyyppisiä eli fonteja tulisi hyödyntää tai välttää. Ohjeissa kuitenkin korostetaan, asioita, mitkä helpottavat kirjainten tunnistamista. Kirjainten ei tulisi olla esimerkiksi liian ohuita tai epätavallisen muotoisia, sillä ne voivat vaikeuttaa lukemista. Perinteisesti selkokielisissä teksteissä fonteina suositellaan käyttämään yleisesti tunnettuja muotoja. Tekstin selkeyden kannalta fonteja kannattaa valita selkotekstiin vain muutama. Fonttiluokista antiikvaa pidetään yleisesti

helpommin luettavampana muotona. Sitä suositellaan käyttämään erityisesti pitkissä teksteissä. Lyhyissä teksteissä suositaan puolestaan groteskia. (Leskelä 2019, 181–184; Loiri & Juholin 1999, 34–35; Virtanen 2012, 120–121.)

Selkokielisissä julkaisuissa kirjainten koko pidetään yleensä 11–16 pisteen koksina kohderyhmästä riippuen. Jos lukijaryhmänä ovat esimerkiksi huononäköisiä henkilöitä, kuten vanhuksia, kannattaa tekstin kokoa kasvattaa. Myös riviväli on usein selkokielisissä teksteissä yleistekstiä väljempää. Riviväli tulee pitää hieman tekstissä käytettävää kirjaisinkokoa suurempana. Palstan leveytenä suositellaan käyttämään enintään kuusikymmentä merkkiä. Samalla palsta tulee tasata selkotekstissä vasemmalle puolelle niin, että oikea puoli liehuu. Liehuvaa palstaa suositetaan, koska se auttaa hahmottamaan tekstin ja sen rakenteen paremmin. (Leskelä 2019, 188; Selkokeskus 2016b; Virtanen 2012, 121–122.)

Nuorisoseurat ry:n viestinnässä käytetään kahta eri kirjaintyyppiä, Rockwell ja Calibri (kuva 3). Rockwellia käytetään otsikoissa ja huomion herättäjänä tekstissä. Calibria käytetään esimerkiksi leipäteksteissä ja väliotsikoissa. Molempia kirjaintyyppejä voi myös lihavoida tai kursivoida. Riviväleille, marginaaleille ja kirjaintyyppien koolle on annettu suuntaa antavia ohjeistuksia. Koska ohjeistukset ovat suuntaa antavia, voi järjestön typografiaa soveltaa hyvin selkokielen ohjeistuksiin. (Nuorisoseurat ry 2020a.)

Rockwell-kirjaintyypit

Rockwell
 ABCDEFGHIJKLMNO
 PQRSTUUVWXYZÄÄÖ
 abcdefghijklmnopqrs
 tuvwxzyääö
 1234567890

Rockwell-Bold
ABCDEFGHIJKLMNO
PQRSTUUVWXYZÄÄÖ
abcdefghijklmnopqrs
tuvwxzyääö
1234567890

Rockwell-Italic
ABCDEFGHIJKLMNO
PQRSTUUVWXYZÄÄÖ
abcdefghijklmnopqrs
tuvwxzyääö
1234567890

Rockwell-Bold Italic
ABCDEFGHIJKLMNO
PQRSTUUVWXYZÄÄÖ
abcdefghijklmnopqrs
tuvwxzyääö
1234567890

Calibri-kirjaintyypit

Calibri
 ABCDEFGHIJKLMNO
 PQRSTUUVWXYZÄÄÖ
 abcdefghijklmnopqrs
 tuvwxzyääö
 1234567890

Calibri-Italic
ABCDEFGHIJKLMNO
PQRSTUUVWXYZÄÄÖ
abcdefghijklmnopqrs
tuvwxzyääö
1234567890

Calibri-Bold
ABCDEFGHIJKLMNO
PQRSTUUVWXYZÄÄÖ
abcdefghijklmnopqrs
tuvwxzyääö
1234567890

Calibri-Bold
ABCDEFGHIJKLMNO
PQRSTUUVWXYZÄÄÖ
abcdefghijklmnopqrs
tuvwxzyääö
1234567890

Kuva 3. Esimerkkejä Rockwell- ja Calibri-kirjaintyypeistä.

5.2 Värit, niiden merkitys ja saavutettavuus

Värillä tarkoitetaan esineestä tai muusta aineesta heijastuvan valon ominaisuutta, jonka ihminen aistii aivojen näköaistin avulla (Kielitoimiston sanakirja 2020; Rihlama 1997, 8). Se syntyy, kun valo osuu johonkin pintaan ja heijastuu siitä takaisin. Erilaiset pinnat heijastavat eri tavalla valoa itsestään ja tämän vuoksi näemme esimerkiksi puun pinnan tai ruohon erivärisinä. (Leskelä 2019, 192; Loiri & Juholin 1999, 108–113; Rihlama 1997, 10.)

Väreillä on myös merkittävä psykologinen ja symbolinen merkitys ihmiselle. Väreillä voidaan ilmaista muun muassa tunteita tai ajatuksia ja niillä voidaan vaikuttaa esimerkiksi mielialaan. Värien merkitys sekä niiden kokeminen ja hahmottaminen riippuu osaltaan muun muassa iästä, sukupuolesta ja kulttuurisesta taustasta. Lisäksi väreillä voidaan viestiä symboliikkaa. (Huttunen 2005, 104–105; Rihlama 1997, 105–108.)

Nuorisoseurat ry:n graafinen ohjeisto suosittelee käyttämään kaikissa graafisissa sisällöissään kolmea tunnusväriä, sinistä, oranssia ja keltaista (Nuorisoseurat ry 2020a). Sininen väri mielletään yleensä lempeyteen, rauhallisuuteen ja puhtauteen. Länsimaissa väriä pidetään myös surun värinä. Oranssi liitetään puolestaan voimaan, iloon ja menestykseen. Keltainen väri voi viestiä lämpöä ja viisautta. (Hintsanen 2020a; Hintsanen 2020b; Hintsanen 2020c.)

Selkolukijalle värit näkyvät erilaisissa selkojulkaisuissa itse tekstissä ja kuvituksessa. Tekstin erottuminen taustasta on tärkeä huomioida heti selkojulkaisun ulkoasua luotaessa. Tekstillä ja sen taustalla on oltava riittävä kontrastisuhte. Yleisesti selkojulkaisuissa tekstit ovat tummia ja niiden tausta on vaalea. Toisin päin värejä ei selkojulkaisuissa suositella käyttämään, sillä vaalea teksti tummimmalla pohjalla rasittaa silmää ja näin myös lukemista. Menetelmää voi kuitenkin käyttää lyhyemmissä teksteissä, kuten kuvateksteissä ja erilaisissa nostoissa. Kuvituksessa väreissä kannattaa ottaa huomioon värikontrastien (rinnakkain olevien värien sävyero) vaikutus. (Leskelä 2019, 192; Selkokeskus 2016b; Virtanen 2012, 124.) Koska selkojulkaisu valmistettiin digitaalisena, käytin riittävän kontrastisuhteen saavuttamiseksi WCAG-kriteeristön ohjeita

(kansainvälinen ohjeisto verkkosisältöjen saavutettavuudesta). Kriteeristön mukaan tekstin ja taustan välinen kontrasti tulee olla normaalikokoisissa teksteissä 4,5:1 ja isoissa teksteissä 3:1 (kuva 4). Muita grafiikan osia, joissa tekstiä ei ole, mutta jotka ovat sisällön ymmärtämisen kannalta tärkeitä, on kontrastisuhteen oltava 3:1. Poikkeuksia grafiikan värikontrastissa voi kuitenkin tehdä, jos esimerkiksi grafiikan tietyn värin poistaminen vaikuttaa sisällön informatiivisuuteen. (Saavutettavasti 2020; W3 2018) Tarkistin ja korjasin toimeksiantoni värikontrastit saavutettavuuden mukaisiksi Webaimin kontrastityökalun avulla (Webaim 2020).

**TEKSTIN JA TAUSTAN
KONTRASTISUHDE OIKEIN**

KONTRASTISUHDE 4,53:1

**TEKSTIN JA TAUSTAN
KONTRASTISUHDE VÄÄRÄ**

KONTRASTISUHDE 2,91:1

Kuva 4. Kuvassa havainnollistettu esimerkki riittävän kontrastisuhteen saavuttamisesta WCAG-kriteeristön avulla ison tekstin ja taustan suhteen.

Digitaalisen selkojulkaisun kohderyhmään haluttiin saada edustetuiksi mahdollisimman monia ja erilaisia ihmisiä. Halusin julkaisun palvelevan myös värisokeita. Värisokeudessa näköaisti on häiriintynyt, jolloin kaikkia värejä ei voi erottaa. Yleisimmät värisokeuden muodot ovat puna-viher- ja viher-punasokeus. (Rihlma 1997, 11–13; Saarelma 2020.) Tein digitaalista selkojulkaisua Adobe Illustrator -ohjelman avulla. Illustrator tarjoaa väriasetukset yleisimpiä värisokeuksia varten. Jotta väriasetukset voi ottaa käyttöön, on tiedosto muutettava aluksi RGB-muotoon. RGB on värijärjestelmä, jota käytetään yleisesti digitaalisilla alustoilla. Se koostuu punaisesta, vihreästä ja sinisestä valosta. Värit ja sävyt

luodaan RGB:ssä eri valon aallonpituuksia yhdistelemällä. (Loiri & Juholin 1999, 116–117). Tämän jälkeen valitaan kohdasta Näytä Vedosasetukset. Vedosasetuksista valitaan kohta Värisokeus, josta käyttäjä voi valita väritilaksi joko puna- tai vihersokeuden. (Adobe 2020a.)

5.3 Värijärjestelmä digitaalisella alustalla

Kun värejä määritellään eri alustoille, on valittava oikea värijärjestelmä. Nuorisoseurat ry:lle valmistunut selkojulkaisu tuotettiin digitaalisena, joten värijärjestelmänä toimi RGB. RGB koostuu punaisesta, vihreästä ja sinisestä valosta. Se on additiivinen eli lisäävä värijärjestelmä, mikä tarkoittaa, että eri värit ja sävyt luodaan yhdistämällä valon eri aallonpituuksia. Värijärjestelmää käytetään eri päätelaitteissa, kuten tietokoneissa, televisioissa ja älypuhelimissa. Niiden näyttöpäätteet koostuvat samoista väreistä, joita RGB käyttää. Digitaalisissa julkaisuissa RGB:n etuna on värien rikkaus. Värit näkyvät vahvempina kuin muissa värijärjestelmissä. Tosin RGB-muotoinen tiedosto ei ole itsessään painokelpoinen, ja tällöin värijärjestelmä on muutettava toiseen painoa tukevaan järjestelmään. (Graafinen 2015; Loiri & Juholin 1999, 116–117.)

5.4 Kuvitus

Kuvituksen merkitys informoivan selkojulkaisun ulkoasussa on selkolukijoille huomattavassa asemassa. Selkokuvituksen päätarkoituksena on tukea tekstiä mahdollisimman hyvin. Kuvituksen voidaan käyttää valokuvia, piirroskuvia ja infografiikkaa. Yleensä selkolukija kiinnittää huomionsa selkotekstissä aluksi kuvitukseen ja otsikkoon. Sitä, miten selkolukijat hahmottavat kuvan merkityksen, on tutkittu hyvin vähän. Asiantuntijat ovat kuitenkin arvioineet, että kuvituksella on selkolukijalle tärkeämpi merkitys kuin tavalliselle lukijalle. Koska selkolukijoiden kuvanlukutaitoa ei tunneta kovin hyvin, ja selkolukijoiden ryhmä on laaja, on kuvitukselle annettu Suomessa omia yleisohjeistuksia. (Leskelä 2019, 196–197; Virtanen 2012, 129–130.)

Selkokuvituksen ensisijainen tehtävä on näyttää oleellinen tieto ja kuvituksen tulisi olla yhtenäinen pääviestin kanssa. Selkokuvituksessa tiedon määrää on hyvä rajata ja kuvan pääkohde tulisi erottua kuvasta selvästi. Kuvituksen kuvakulma tulee pitää normaalina, sillä kuvituksen perspektiivi voi vaikuttaa kuvan hahmottamiseen ja ymmärtämiseen. Kuvan tulisi olla myös mahdollisimman suuri, sillä osalla selkolukijoista voi olla näkemisen ja hahmottamisen vaikeuksia. Selkojulkaisussa kuvan voi esittää valokuvana tai piirroskuvana. Molemmista kuvitusmahdollisuuksista löytyy sekä hyviä, että huonoja puolia. Tämmäntakia molemmat kuvituksen muodot ovat yhtä lailla hyväksyttäviä. Valokuvien hyvä puoli on muun muassa autenttisuus. Ne kestävät kuitenkin huonommin aikaa kuin piirroskuvat. Piirroskuvat voivat puolestaan pelkistää kuvitusta paremmin kuin valokuva. Ne saattavat kuitenkin vähentää houkuttelevuutta vanhemmissa selkolukijoissa. (Leskelä 197–201; Virtanen 2012, 133–135; Selkokeskus 2018.)

Selkojulkaisun kuvituksen tukena käytetään myös infografiikkaa. Infografiikkaa esitetään usein yleiskielisissä teoksissa niin, ettei grafiikka välttämättä käsittele tekstin varsinaista aihetta. Selkokielisissä julkaisuissa infografiikan on kuitenkin tuettava tekstiä, sillä irrallinen infografiikka voi sekoittaa selkolukijan helposti tekstin aihepiiristä. Samalla infografiikka tulee esittää pelkistetympänä kuin yleensä. Turhaa tietoa tulee tekstin ohella infografiikassa välttää. Infografiikan tukena tulee käyttää myös selventävää kuvatekstiä. (Leskelä 2019, 202–203.)

6 Työprosessi

6.1 Ideasta toimeksiannoksi

Opinnäytetyöprosessini alkoi marraskuussa 2019. Tuolloin kehittelemäni ideoita, mitä opinnäytetyöni voisi sisältää. Halusin tehdä toimeksiannon yhdistykselle tai yritykselle, jossa voisin hyödyntää selkokieltä ja infografiikkaa. Molemmat aiheet syntyivät aiempien opintojeni pohjalta. Lähestyin joulukuun 2019 lopulla Nuori-oseurat ry:tä. Järjestö kiinnostui asiasta ja sovimme keskustelevamme tarkemmin aiheesta tammikuun 2020 puolella.

Tammikuussa tapasimme virallisesti ensimmäistä kertaa ja suunnittelimme yhdessä toimeksiantoa. Idea syntyi heti ensimmäisen tapaamisen aikana. Tekisin järjestölle julkaisun, joka esittelisi heidän toimintaansa. Samalla julkaisu hyödyntäisi selkokieltä ja infografiikkaa. Kun toimeksiantosopimus oli tehty, aloin keräämään opinnäytetyöni tietoperustaa loppukevääseen 2020 asti ja jatkoin tietoperustan keruuta alkusyksystä. Tietoperustan keräämisen jälkeen alkoi toimeksiannon varsinainen suunnittelu.

Pidimme Nuorisoseurat ry:n kanssa palavereja syyskuun ja lokakuun 2020 aikana, jolloin julkaisun muoto, sisältö ja kohderyhmä täydentyivät. Tekisin järjestölle digitaalisen julkaisun verkkosivuille. Julkaisu suunniteltiin yhdeksi pitkäksi kuvaksi, jota luetaan vierittämällä kuvaa alaspäin. Julkaisussa esiteltäisiin yleisesti järjestöä, sen harrastuksia, leirejä, tapahtumia ja seurantaloja, joissa toimintaa ylläpidetään. Julkaisun lopussa löytyisivät myös yleiset yhteystiedot. Kohderyhmäksi järjestön puolesta haluttiin saada kaikki. Nuorisoseurat ry:llä keskeisempinä arvoina ovat yhdenvertaisuus, joten myös julkaisussa pitäisi huomioida mahdollisimman moni. Tämän vuoksi tein julkaisussa olevat tekstit perusselkokielellä.

6.2 Julkaisualustan yleisilmeen suunnittelu

Loin julkaisun aiheille yhteistä visuaalista ilmettä lokakuussa 2020. Suunnittelin aiheiden alustaa Adobe Illustrator -piirto-ohjelman avulla. Vektorigrafiikkaan perustuvalla ohjelmalla julkaisun visuaalista ilmettä voidaan muokata niin, ettei julkaisun laatu kärsi (Adobe 2020). Valitsin ohjelman, koska sitä käytetään yleisesti erilaisissa julkaisuissa ja minulla oli siitä aiempaa kokemusta. Valmistin aiheille alustan verkkoon suunnitellussa resoluutiossa 1920 X 1080 pikseliä, sillä se on yksi yleisimmistä resoluutioista verkossa. Resoluutiolla kerrotaan kuvan tarkkuudesta ja sillä ilmastaan pikselien määrää tiettyä mittayksikköä kohti, kuten senttimetrit. Pikselillä tarkoitetaan puolestaan kuvan pienintä yksittäistä osaa. (Keränen ym. 2005, 84–86). Vuonna 2021 se oli toiseksi yleisin verkossa käytetty resoluutio 19 % osuudella. Koko ei kuitenkaan tavoita kaikkia verkon

käyttäjiä. (W3 Schools 2021) Tämän vuoksi tein alustasta kapeamman, jonka myötä resoluutio pieneni. Samalla alustan kaventaminen mahdollisti julkaisun paremman näkyvyyden esimerkiksi mobiililaitteilla. Näin julkaisussa teksti ja grafiikka näkyvät paljon suurempana kuin alkuperäisellä verkon resoluutioilla. Tämän jälkeen aloitin julkaisun varsinaisen suunnittelun.

Jaoin työalustan ensin omiin alueisiin otsikolle, tekstile ja infografiikalle (kuva 5). Keskitin otsikon ylhäälle ja loin sille oman alueen, jotta otsikko olisi helppo havaita. Otsikon kooksi määritin 50 pistettä. Näin otsikko toimi huomion herättäjänä ja samalla se oli helppo havaita julkaisua lukiessa. Sijoitin infografiikalle kuuluvan tilan vasemmalle puolelle. Länsimaissa tekstejä luetaan vasemmalta oikealle. Näin lukijan huomio keskittyy aluksi infografiikkaan. Tällä valinnalla pyrin herättämään selkolukijaryhmän mielenkiintoa julkaisua kohtaan. Varsinaisen tekstin tilan sijoitin kuvan oikealle puolelle. Tein tekstile kuuluvasta alueesta kapean, jotta tekstipalstan leveys ei ylittäisi selko-ohjeiden mukaisesti 60 merkkiä. Määritin tekstin kooksi 21 pistettä. Riviväliksi määritin 45 pistettä, jotta teksti erottuisi mahdollisimman hyvin. Kuvatekstin sijoitin infografiikka-alueen vasempaan alareunaan samoilla tekstiasetuksilla kuin varsinaisen informoivan tekstin ja määritin kuvatekstile oman alueensa. Tämän jälkeen tasasin molemmat tekstit vasemmalle puolelle niin, että oikea puoli liehui.

Kuva 5. Yleisen ilmeen suunnittelun alkuvaihetta.

Asetusten jälkeen valmistin alustan visuaalista ilmettä ja värejä. Pyöristin otsikon, infografiikan ja tekstien alueiden kulmia. Idea syntyi Nuorisoseurat ry:n verkkosivuista ja muista järjestön julkaisuista, joissa havaitsin pyöristettyjä kulmia. Nuorisoseurat ry:ssä toivomuksena oli, että julkaisun väreinä hyödynnettäisiin järjestön kolmea pääväriä: oranssi, keltainen ja sininen. Huomioin toimeksiantajan toivomuksen luodessani alustan värimaailmaa. Värit määrittyivät Nuorisoseurat ry:n graafisen ohjeiston mukaan. Otsikon tekstin värinä käytin oranssia. Väri oli suoraan järjestön graafisista ohjeista, eikä sen kylläisyyttä tarvinnut vaihtaa. Jätin otsikon tausta-alueen valkoiseksi, jotta tekstin ja taustan välinen kontrastisuhte olisi riittävä. Lisäsin alueen taakse varjostuksen riittävän kontrastisuhteen saavuttamiseksi. En tarkastanut värikontrastien suhteita vielä WCAG-kriteeristön avulla. Tutustuin kriteeristön värikontrasteihin ja värikontrastiohjelmaan myöhemmin haastattelujen yhteydessä, jolloin korjasin kontrastisuhteet saavutettavuuskriteerien mukaisiksi.

Määritin infografiikkaa sisältävän alueen keltaiseksi ja lisäsin väriin hieman kyläisyyttä, jotta ilme olisi positiivisempi. Oikeanpuoleisen tekstialueen määritin siniseksi. Nuorisoseurat ry:n graafisen ohjeiston alkuperäinen sininen väri oli liian tumma ja kylläinen, mikä olisi tehnyt visuaalisesta yleisilmeestä sekavan. Tämän vuoksi laskin värin kylläisyyttä. Näin yleisilmeen visuaalisuus näytti yhdenmukaisemmalta.

Tämän jälkeen lisäsin sinisen värialueen päälle valkoisen pyöristetyn laatikon selkotekstiä varten vaalean sinisellä varjostuksella. Näin selko-lukijaryhmälle tekstialue vaikuttaisi vielä lyhyemmältä ja ilmavammalta, ja motivoisi lukemaan tekstiä. Kuvatekstin alueen määritin valkoiseksi ja varjostuksena käytin oranssia sävyä.

Määritin tekstien alueiden varjostuksen erilaiseksi kuin otsikkoalueessa. Suurin syy tähän oli, että tummalla varjolla tekstialueista olisi tullut liian synkän värisiä ja halusin välittää Nuorisoseurat ry:stä mahdollisimman positiivisen ja raikkaan kuvan. Otsikkoalueessa vaalea varjo ei taas toiminut, sillä alue ei erottunut tarpeeksi. Lopuksi määritin koko alueen taustaan valkoisen rajauksen. Näin julkaisun erilaiset aiheet olisi vielä helpompi erottaa toisistaan. Samalla valkoinen rajaus toi ilmeeseen ilmavuutta. Yleinen ilme valmistui lokakuun 2020 lopulla (kuva 6). Tämän jälkeen aloitin ensimmäisen varsinaisen aiheen suunnittelun.

Kuva 6. Yleinen ilme valmiina.

6.3 Julkaisun esittelyosa

Aloitin ensimmäisen aiheen valmistelun marraskuun alussa 2020. Aiheena oli esitellä yleisesti Nuorisoseurat ry:tä ja sen toimintaa. Aluksi valmistin aihetta esittelevän tekstin. Tekstin aiheet syntyivät sekä oman tiedonkeruun pohjalta, että toimeksiantajan kanssa. Loin tekstistä aluksi luonnoksen, jonka jälkeen mukautin tekstiä perusselkokieleen sopivaksi (kuva 7).

Teksti oli aluksi passiivisessa muodossa, joten sitä piti muuttaa aktiivisemmaksi eri persoonamuotojen avulla. Selko-ohjeistuksissa kerrotaan, että passiivia tulee käyttää silloin, kun esimerkiksi tekijää ei ole tiedossa (Leskelä, ym. 2015, 200). Käytin aktiivisena tekijänä sinä ja me muotoja, jotta lukija pystyisi samastumaan tekstiin ja kokemaan itsensä tervetulleeksi järjestön toimintaan. Selittäessäni jotain asiaa tai käsitettä käytin passiivia. Koin, ettei aktiivisen tekijän avulla pystynyt selittämään asioita yhtä selkeästi kuin passiivimuodolla. Tämän jälkeen poistin turhia ja epäselviä sanoja sekä mukautin vaikeasti ymmärrettäviä käsitteitä yksinkertaisemmiksi. Järjestin myös tekstin sisältöä loogisempaan muotoon, jotta tekstiä olisi helpompi seurata. Lisäsin tekstin loppuun vielä johdattelun tekstin julkaisun seuraaviin aiheisiin (kuva 7). Tämän jälkeen muutin otsikon nimen kysyvään muotoon, minkä avulla halusin jälleen motivoida

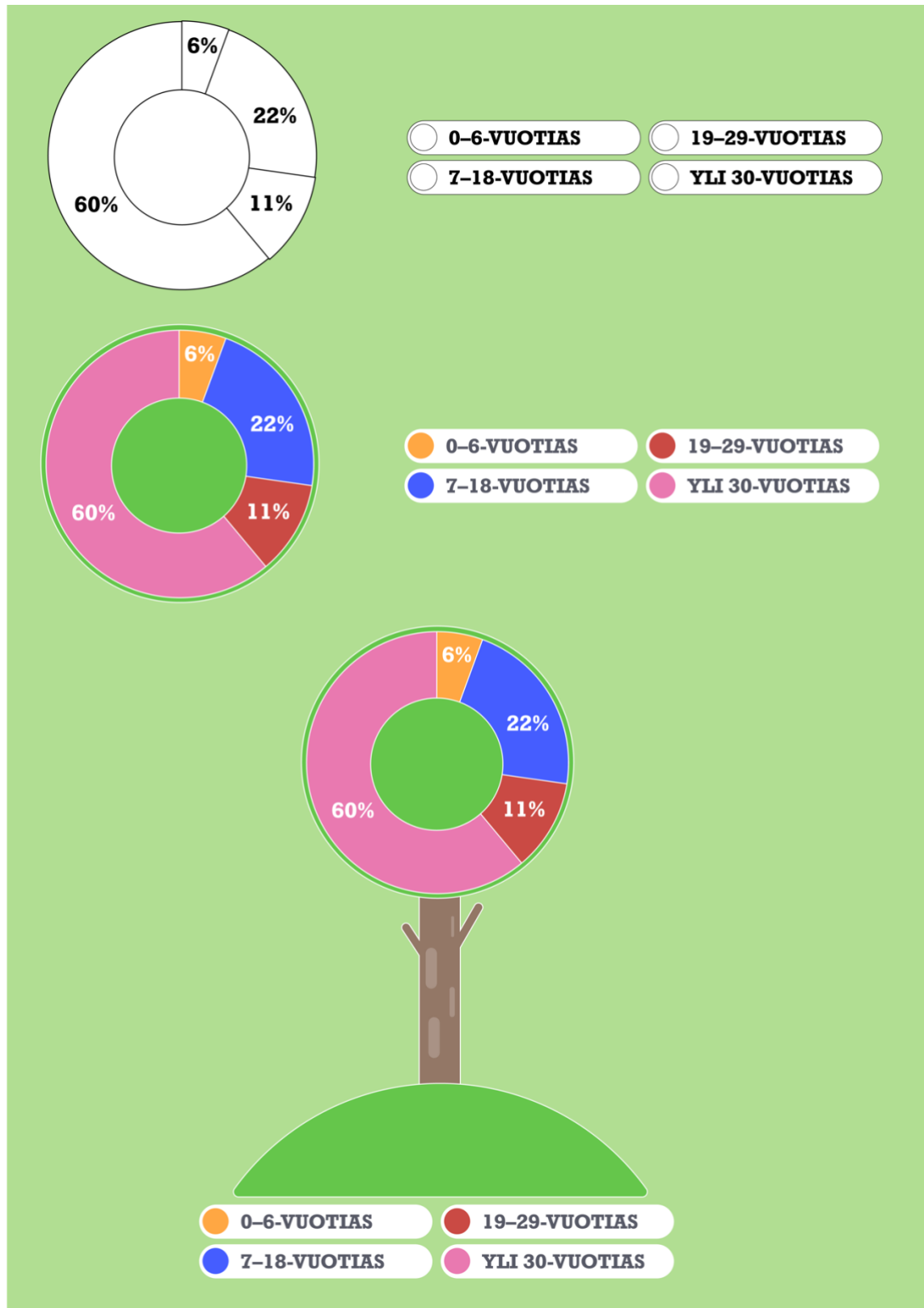
erityisesti selkolukijoiden kiinnostusta aihetta kohtaan. Tekstin mukauttamisprosessissa käytin apunani yleisiä selko-ohjeita sekä selkokielen oppaita.

Kuva 7. Julkaisun esittelyosan tekstiprosessia.

Infografiikassa haluttiin tuoda esille Nuorisoseurat ry:n jäsenistöä. Tämä tuli myös ilmi tekstissä, jossa mainittiin jäsenten määrästä. Olin aiemmin saanut datatietoa Nuorisoseurat ry:n jäsenien ikäjakaumasta. Jäsenistön ikää havainnoidessa käytin apunani piirakkamallia, sillä jäsenien ikäjakauma oli jaettu järjestön datassa neljään osaan. Tämä mahdollisti sen, että ikäjakauma näkyisi selkeästi piirakkamallissa. Tämän jälkeen lisäsin piirakkamalliin numerot ja alle selitteet ikäjakaumille. Asetin kirjaisimeksi Rockwellin ja kooksi 20 pistettä. Näin selitteistä tuli selkeämpiä ja ne noudattivat selkokielen yleisohjeita (Leskelä, ym. 2015, 199–200). Piirakkamallissa käytin väreinä kirkkaita mutten liian kylläisiä sävyjä. Valitsin värit niin, että infografiikka palvelisi myös viher- ja punavärisokeita. Koska piirakkamallissa oli käytössä punaista ja vihreää sävyä, vähensin punaisen värin kylläisyyttä, jotta värit erottuisivat paremmin myös viher- ja punavärisokeille. En tarkistanut tässä vaiheessa värikontrasteja WCAG:n ohjeistusten mukaisiksi, vaan tein korjaukset ensimmäisen haastattelun jälkeen. Lisäsin piirakkamalliin numerot valkoisella värillä. Tummempi väri olisi tehnyt kuviosta

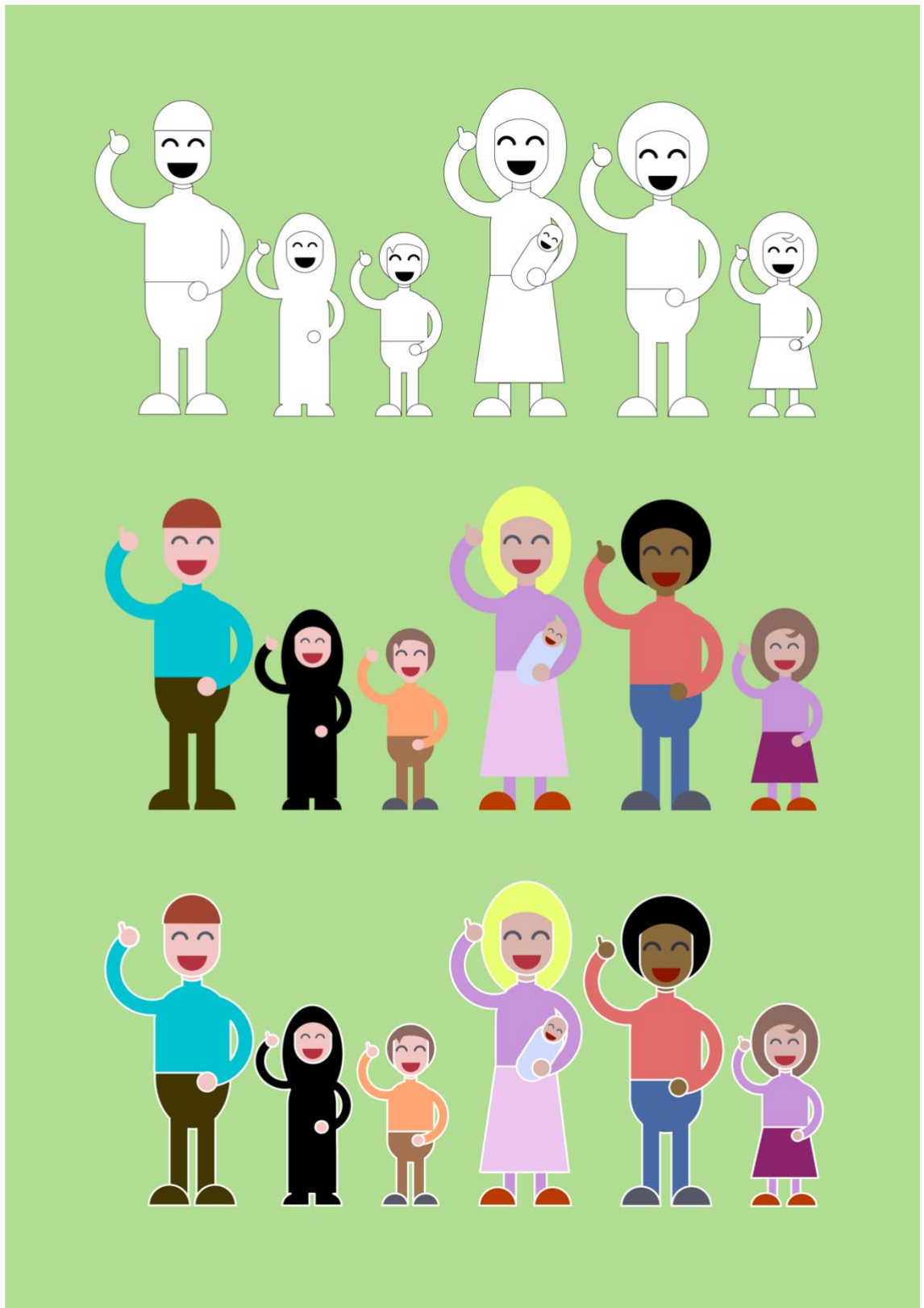
liian raskaan, eikä tumma väri olisi erottunut taustasta yhtä hyvin kuin valkoinen. Asetin piirakkamallin selitteet valkoisiin pyöristettyihin laatikoihin ja muutin selittävät tekstit tummemmiksi. Näin ne erottuivat paremmin myös taustasta. Pelkkä piirakkamalli itsessään ei kuitenkaan toiminut. Infografiikkaan piti saada elävyyttä kuvituksen avulla (kuva 8).

Kuva 8. Piirakkamallin työprosessia.

Infografiikkaa tukeva kuvitus syntyi Nuorisoseurat ry:n keskeisen arvon, yhdenvertaisuuden pohjalta. Halusin saada kuvitukseen erilaisia ihmisiä erilaisista kulttuureista, jotta moni voisi samaistua kuvan henkilöihin ja näin ollen kokevansa tervetulleeksi mukaan järjestön toimintaan. Suunnittelin hahmot mahdollisimman yksinkertaisiksi ja niin ettei niissä olisi hirveästi yksityiskohtia. Samalla tein hahmoista erivärisiä, jotta erilaisuus tulisi selkeästi esille hahmoissa. Lähestyin hahmoja positiivisuuden kautta. Lisäsin hahmoille iloiset ilmeet ja asetin hahmojen peukalot pystyyn. Tämän jälkeen rajasin vielä hahmojen ulkorajat valkoisella, jotta ne erottuisivat taustasta paremmin (kuva 9).

Seuraavaksi elävöitin piirakkamalla muuttamalla kuviosta puun, ja sijoittamalla hahmot sen ympärille. Puu symboloi monia asioita. Tässä tapauksessa halusin puun edustavan erilaisten hahmojen taustalla voimaa ja kasvua. Tämän jälkeen lisäsin taustaan vielä pilviä ja pallokuvioita. Pilvien valkoinen väri toi kuvaan valoisuutta. Pallokuvioiden avulla täytin taustaa. Ilman kuvioita kuvitus olisi näyttänyt liian paljaalta. Idea pallokuvioista syntyi Nuorisoseurat ry:n logosta, joka sisältää korin ja kolme palloa (Nuorisoseurat ry. 2020a). Pallokuvioista tuli myöhemmin osa yleisilmettä. Käytin väreinä kirkkaita sävyjä, jotta järjestöstä välittyi positiivinen ja raikas kuva. Lopuksi viimeistelin aiheen havainnoivalla kuvatekstillä huomioiden selkokieliset yksityiskohdat (Leskelä 2019, 202–203). Tämän jälkeen ensimmäinen versio julkaisun esittelevästä osiosta oli valmis (kuva 10). Varsinainen lopullinen versio ensimmäisestä, sekä muista julkaisun tulevista osiosta valmistuisivat lopulliseen muotoonsa haastattelujen yhteydessä maaliskuun 2021 aikana.

Kuva 9. Hahmojen työprosessia.

Kuva 10. Ensimmäinen versio Nuorisoseurat ry:tä esittelevästä osiosta.

6.4 Seurantalot

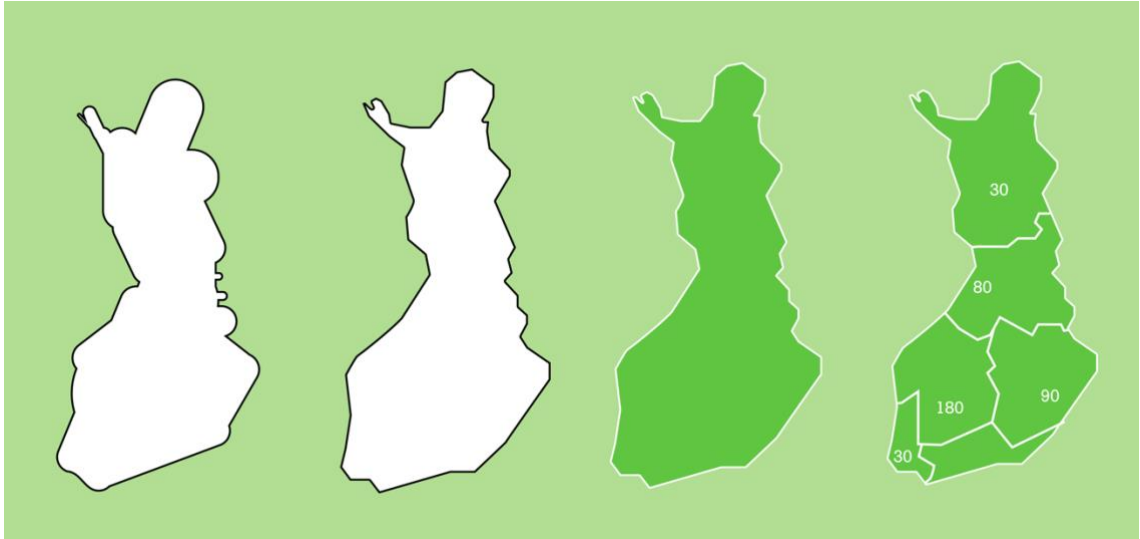
Julkaisun esittelevän osion jälkeen siirryin suunnittelemaan Seurantalot-osiota marraskuun 2020 loppupuolella. Osio tuli julkaisun loppupuolelle. Tekstissä käsiteltiin, mikä merkitys seurantaloilla on Nuorisoseurat ry:n toiminnassa. Aloitin prosessin samalla tavalla kuin aiemmin. Tein tekstistä luonnoksen ja mukautin sen selkokieleen sopivaksi samalla tavalla kuin edellisessä osiossa. Tällä kertaa en käyttänyt otsikossa kysyvää muotoa, koska seurantalot käsitteenä oli jo itsessään hankala ja kysymyksiä herättävä (kuva 11).

Kuva 11. Seurantaloista kertovan tekstin prosessia.

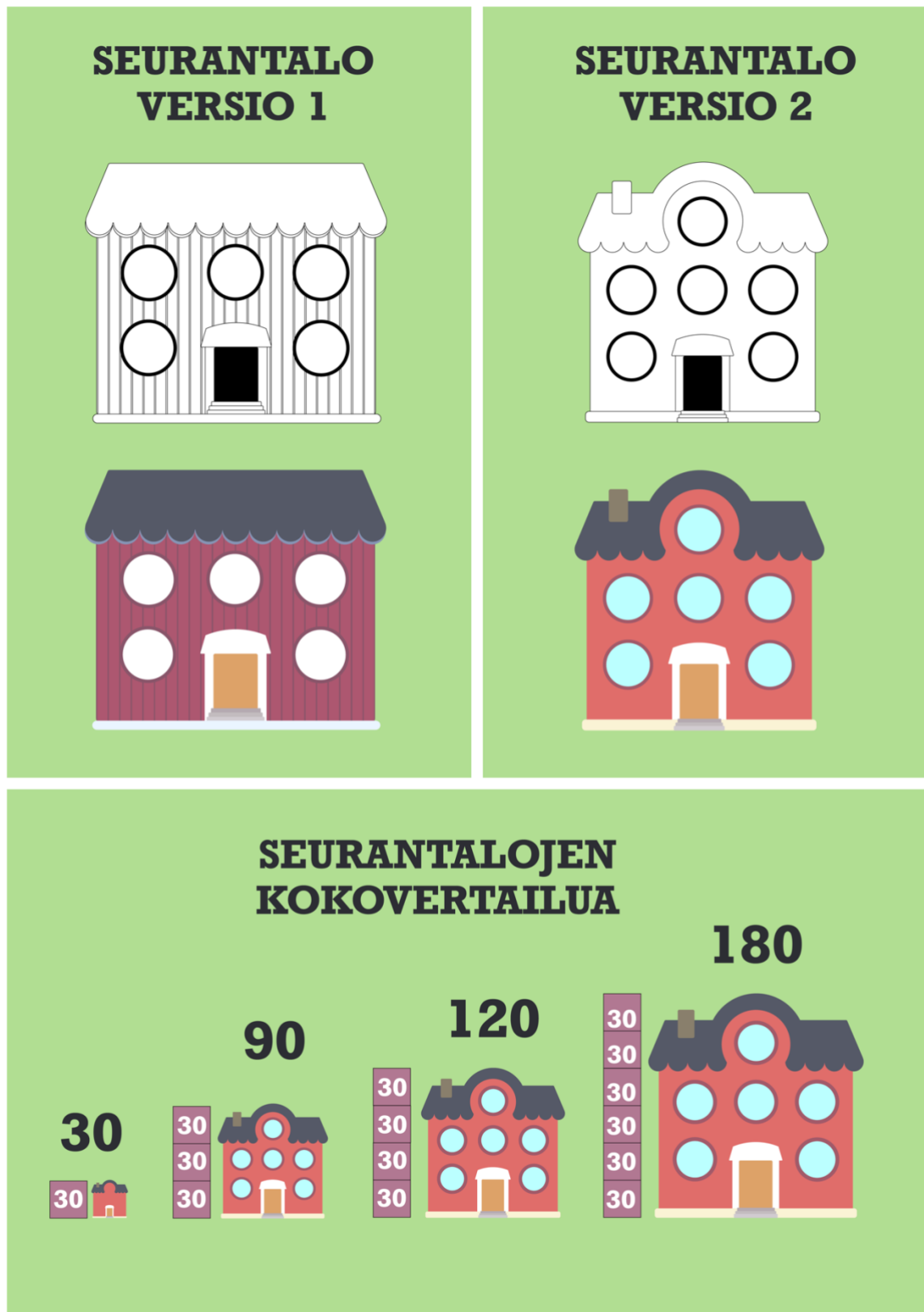
Infografiikka muodostui tekstin perusteella Nuorisoseura ry:n seurantalojen määrän kuvaamiseen. Infografiikassa haluttiin näyttää, kuinka monta seurantaloa Nuorisoseurat ry:llä on ympäri Suomea. Tieto tähän löytyi Seurantalot-sivustolta, jonne on merkitty Suomen kaikki seurantalot omistajineen (Seurantalot 2020). Käytin infografiikassa paikkaan sidottua tietoa. Kokosin seurantalojen määriä aluksi maakunnittain. Seurantalojen määrät vaihtelivat kuitenkin maakunnittain niin paljon, että luvut vaihtelivat liikaa. Halusin ottaa huomioon selkolukijaryhmän ja koin, että alueet oli jaettava pienempiin ryhmiin. Näin työtä olisi helpompi seurata. Selko-ohjeissa mainitaan, että kuvituksen tulee olla mahdollisimman selkeää ja ymmärrettävää (Leskelä, ym. 2015, 200). Lopulta jaoin alueet aluehallintoviraston määrittämiin alueisiin. Tällä tavalla seurantalojen määrä ei vaihdellut liikaa ja alueitakin oli paljon vähemmän. Tämän jälkeen pyörustin luvut, jotta niitä olisi helpompi seurata. Seuraavaksi valmistin kartan, johon luvut olisi helppo sijoittaa. Kokeilin erilaisia karttamalleja ja päädyin lopulta käyttämään perinteistä karttamallia, sillä selkeä kartta olisi ymmärrettävissä paremmin myös selkolukijoiden kannalta. Tämän jälkeen lisäsin seurantaloluvut karttaan (kuva 12) .

Kuva 12. Karttamallin eri vaiheita.

Numeroiden lisäksi halusin käyttää grafiikassa myös ei-numeraalista tietoa. Lisäsin karttamalliin seurantaloja, joiden koko vaihteli alueittain seurantalojen määrästä riippuen. Otin mallia seurantaloihin Nuorisoseurat ry:n erilaisista seurantaloista. Kun talot olivat kartassa pieniä poistin tiettyjä yksityiskohtia taloista, jotta informaatio olisi mahdollisimman ymmärrettävässä ja selkeässä muodossa (kuva 13). Määritin värit työhön samoilla väreillä kuin aiemmin ja rajasin kartan valkoisella. Jätin rajauksen pois taloista, jotta kuva olisi mahdollisimman pelkistetty. Myös visuaalinen yhtenäisyys vaikutti asiaan. Esimerkiksi Nuorisoseurat ry:tä esittelevän osion hahmojen suut ja silmät olivat myös ilman rajausta. Koin, että rajausten poistaminen taloista lisäsi kuvan visuaalista yhtenäisyyttä julkaisun muun visuaalisen materiaalin kanssa. Muutin seurantaloista kertovat luvut valkoisiksi. Näin ne erottuivat selkeästi vihreän kartan taustasta (kuva 14). Lopuksi valmistin työtä tukevan kuvatekstin.

Kuva 13. Seurantalojen suunnittelua ja kokoverailua karttaa varten.

Kuva 14. Ensimmäinen versio seurantaloja esittelevästä osiosta.

6.5 Harrastukset

Seurantalot-osion jälkeen siirryin valmistamaan harrastuksista kertovaa osiota joulukuun alussa 2020. Aloitin edellisten osioiden tapaan tekstistä. Aiheena oli tuoda esille Nuorisoseurat ry:n yleisimpiä harrastuksia, tanssia, sirkusta, liikuntaa, musiikkia ja teatteria. Samalla piti tuoda esille, että harrastusten määrä vaihtelee paikkakunnittain. Alun perin joka harrastuksesta piti luoda oma osionsa, mutta koin yhdessä toimeksiantajan kanssa, että tällöin julkaisu olisi käynyt liian raskaaksi. Mukauttaessani tekstiä halusin innostaa lukijaa heti alussa, ja tuoda esille, miksi järjestön harrastustoimintaan kannattaa osallistua. Tämän jälkeen selitin yksinkertaisesti harrastuksista ja siitä, että harrastukset vaihtelevat paikkakunnittain. Mukauttaessani tekstiä käytin apunani samoja lähteitä kuin aiempien osioiden mukauttamisessa (kuva 15). Pidin otsikon yksinkertaisena, jotta osion aihe ymmärretään mahdollisimman nopeasti.

Kuva 15. Harrastuksista kertovan tekstin prosessia.

Infografiikassa halusin tuoda esille eri harrastukset. Tein aluksi muutamista harrastuksista yksinkertaiset symbolikuvat (kuva 16). Kuvat tuntuivat kuitenkin liian yksinkertaisilta ja värittömiltä. Muiden osioiden infografiikka oli paljon värikäämpää, eikä harrastusten visuaalinen ilme ollut yhtenäinen julkaisun muun visuaalisen ilmeen kanssa. Aloitin näin kuvien tekemisen uudestaan.

Nuorisoseurat ry:ssä kansantanssi on yleisin tanssimuoto (Nuorisoseurat ry 2020c). Halusin tuoda tämän ilmi tanssiin viittaavassa kuvassa. Valitsin kuvaan kaksi henkilöä, jotka tanssivat kansantanssipuvuissa. Tein toisesta vaalean ja toisesta tumman, jotta erilaiset lukijat voisivat samaistua henkilöihin. Halusin saada kuvaan myös toistoa, jonka vuoksi hyödynsin esittelyosassa käytettyjä hahmoja. Otin mallia hahmojen pukuihin järjestön kansantanssikuvista.

Sirkuskuvassa en halunnut kuvata telttaa. Nuorisoseurat ry:ssä sirkus liittyy enemmän temppuihin (Nuorisoseurat ry 2020d). Näin loin hahmon, joka jongleerasi pallojen kanssa. Koska symbolikuvassa oli vain yksi hahmo, halusin tehdä siitä samaistuttavan monelle ja näin loin ihmishahmosta mahdollisimman sukupuolettoman.

Seuraavaksi valmistin liikuntaan liittyvää kuvaa. Tein saman sukupuolettoman hahmon kasvot, jonka ympärille loin järjestön yleisimpiä liikuntamuotoja. Toistin samoja asioita myös musiikkia esitelevässä symbolikuvassa. Teatterikuvan pidin puolestani yksinkertaisena. En halunnut täyttää kaikkia kuvia yhtä paljon, jotta kokonaisuus säilyisi selkeänä.

Tämän jälkeen rajasin harrastuskuvat omiin ympyröihinsä, jotta julkaisusta tulisi yhtenäinen. Rajasin myös kuvissa olevat hahmot ja muut elementit valkoisella rajauksella kuin edellisissä osioissa. Olin aiemmin suunnitellut laittavani ympyrällä rajatut kuvat osaksi taloa. Harrastukset olisivat näkyneet talon ikkunoista. Koin kuitenkin, että kuva olisi käynyt liian raskaaksi. Näin jätin harrastukset itsenäisiksi symbolikuvikseen. Lisäsin kuvien alapuolelle vielä selitteen mustalla värillä ja valkoisella pyöristetyllä pohjalla, jotta selitteet erottuisivat. Väriyksessä käytin taas samoja sävyjä kuin aiemmin (kuva 16).

Kuva 16. Ylhäällä harrastuskuvien eri versioita sekä yleisyysasteikko harrastuksille.

Koska harrastusten määrä vaihteli paikkakunnittain, halusin luoda infografiikkaan vielä kohdan, joka selittäisi harrastusten yleisyyden. Olin saanut aiemmin dataa, joka kertoi eri harrastusten määristä alueittain. Täältä pohjalta loin yleisyyssmittarin, joka koostui kolmesta harmaasta ympyrästä. Kuvasin vihreällä värillä harrastuksen yleisyyttä. Viimeistelin infografiikan selittäväällä kuvatekstillä (kuva 17).

Kuva 17. Ensimmäinen versio harrastuksista kertovasta osiosta.

6.6 Yhteystiedot

Harrastukset-osion jälkeen valmistin yhteystiedoista kertovaa osiota tammikuun alussa 2021. Muista osiosta poiketen aloitin työn valmistamisen infografiikasta. Infografiikassa halusin tuoda esille erilaiset yhteystiedot yksinkertaisessa muodossa. Olimme keskustelleet yhdessä toimeksiantajan kanssa, mitä yhteystietoja käyttäisimme mukana: mukaan tulisi yleinen katuosoite ja postinumero, sähköposti, puhelinnumero ja sosiaalisen median kanavat.

Aloitin infografiikan tekemällä jokaiselle yhteystiedolle oman yksinkertaisen tunnuskuvan. Tein katuosoitteelle ja postinumerolle paikkatunnuksen, jota käytetään yleisesti monissa paikkatiedoissa. Valmistin puhelinnumerolle yksinkertaisen kuvan, jossa näkyy puhelin. Lisäsin mukaan myös ääniaallot, jotta kuva olisi vielä ymmärrettävämpi. Valmistin sähköpostille paikkatunnuksen tapaan yleismaailmallisen tunnuskuvan. Tein kuvaan kirjekuoren, jonka yläpuolelle oli sijoitettu sähköpostia kuvaava @-merkki. Suunnittelin sosiaalisen median kanaville paikkatunnuksen ja sähköpostin ohella yleismaailmalliset tunnukset. Loin sosiaalisen median kanavia kuvaavat tunnukset itse, koska yhtiöiden käyttämät logot olivat tyyliltään ja väriltään hyvin erilaisia. Seuraavaksi valmistin tunnuskuville omat alustansa. Alustana käytin jo kuvatekstissä käyttämäni alustaa, jotta samankaltainen ilme säilyisi. Tämän jälkeen korostin joidenkin tunnuskuvien kuvia valkoisella rajauksella. Lopuksi lisäsin alustaan tunnusten lisäksi tekstit. Käytin infografiikan kuvituksessa jälleen samaa värimaailmaa kuin aiemmin (kuva 18).

Kuva 18. Yhteystiedoista kertovan osion työprosessia.

Infografiikan jälkeen aloin työstämään tekstiä. Aloitin tekstin kysymyksillä ja etenin niiden jälkeen selittämään tarkemmin yhteystietoja. Tein tekstistä muiden osioiden tapaan aluksi luonnoksen, jota mukautin selkokieliseksi (kuva 19). Pidin otsikon harrastukset-osion tapaan yksinkertaisena. En lisännyt yhteystietoihin kuvatekstiä, sillä riittävä tieto oli tullut esille jo päätekstissä. Lopuksi lisäsin alle tekijä- ja lähdetiedot. (kuva 20).

Kuva 19. Harrastuksista kertovan tekstin prosessia.

Kuva 20. Ensimmäinen versio yhteystiedoista kertovasta osiosta.

6.7 Tapahtumat

Yhteystietojen jälkeen siirryin työstämään tapahtumat-osiota helmikuun alussa 2021. Osiossa haluttiin esitellä yleisellä tasolla Nuorisoseurat ry:n tapahtumia. Aloitin osion valmistamisen tekstiluonnoksella ja tämän jälkeen mukautin tekstin (kuva 21). Mukauttaessani tekstiä käytin apunani samoja lähteitä kuin aiemmin. Pidin otsikon nimen jälleen yksinkertaisena. Seuraavaksi valmistelin infografiikkaa.

Kuva 21. Tapahtumista kertovan tekstin prosessia.

Olin saanut toimeksiantajalta dataa tapahtumien osallistujamääristä vuosittain. Halusin alun perin kuvata tapahtumat-osion infografiikassa osallistujamääriä eri vuosina viiva- tai pylväskuvion avulla. Kuvioden sijasta päätin kuitenkin käyttää pyöristettyjä lukuja ja tekstiä, kuinka monta osallistujaa tapahtumat keräävät keskimäärin vuosittain, sillä tapahtumien luvut pysyivät joka vuosi lähes samoina. Koin kuitenkin, etteivät kaikki lukijat välttämättä ymmärtäisi niin suurta lukua, joten valmistin alapuolelle yksinkertaisemman selitteen. Koska osallistujia oli tapahtumissa vuosittain valtava määrä, noin 900 000, halusin verrata osallistujamäärä helposti samaistuttavaan asiaan. Valitsin vertailuksi Suomen väkiluvun, sillä koin suuremman osan perusselkokielen kohderyhmäläisistä ymmärtävän

tapahtumien osallistujamäärää näin helpommin ja selkeämmin. Tämän jälkeen liitin mukaan tekstin, joka selitti tapahtumien osallistujamäärän vielä yksinkertaisemmassa muodossa eli, että tapahtumien vuosittainen osallistujamäärä vastaisi 1/6 Suomen väestöstä (kuva 22). Seuraavaksi valmistin yksinkertaisen kuvan, joka osaltaan selittäisi vertailua ei-numeraalisesti. Apunani käytin yksikkösymbolikuvioita. Koska vertailulukuna oli 1/6, käytin yksikkösymbolikuviona kuutta samanlaista kuvioita. Kuvioista yksi oli värjätty ja loput säilyivät harmaana. Kokeilin yksikkösymbolikuviona aluksi tikku-ukkomaisia hahmoja. Hahmot eivät kuitenkaan näyttäneet yhtenäiseltä julkaisun muun visuaalisen ilmeen kanssa. Valitsin näin yksikkösymbolikuvioon saman sukupuolettoman hahmon, jota olin käyttänyt aiemmin harrastukset -osiossa. Rajasin hahmon vielä ympyrätaustaan ja lisäsin rajaukset valkoisella, jotta kuva erottuisi paremmin taustasta. Yksikkö-symbolikuvion vahvana värinä käytin vihreää, sillä se erottui hyvin muista harmaista kuvioista. Värjäsin hahmon samoilla väreillä kuin aiemmin. Käytin infografiikassa Rockwell -kirjaisinta, kuten aiemmissa infografiikoissa. Määritin tekstin kooksi 30 pistettä, jotta teksti erottuisi selkeästi kuvasta (kuva 22). Lopuksi lisäsin infografiikkaa kuvaavan kuvatekstin (kuva 23).

Kuva 22. Tapahtumista kertovan infografiikan työprosessia.

Kuva 23. Ensimmäinen versio tapahtumista kertovasta osiosta.

6.8 Leirit

Tapahtumat-osion jälkeen aloitin valmistamaan julkaisun viimeistä osiota leireistä helmikuun puolessa välissä 2021. Tarkoituksena oli tuoda esille Nuorisoseurat ry:n erilaisia leirejä. Myös Luova Lava -toimintaa haluttiin esitellä osiossa. Aloitin jälleen tekstistä ja sen mukauttamisesta (kuva 24). Otsikon pidin harrastusten, tapahtumien ja yhteystietojen tapaan yksinkertaisena. Tämän jälkeen siirryin valmistamaan infografiikkaa.

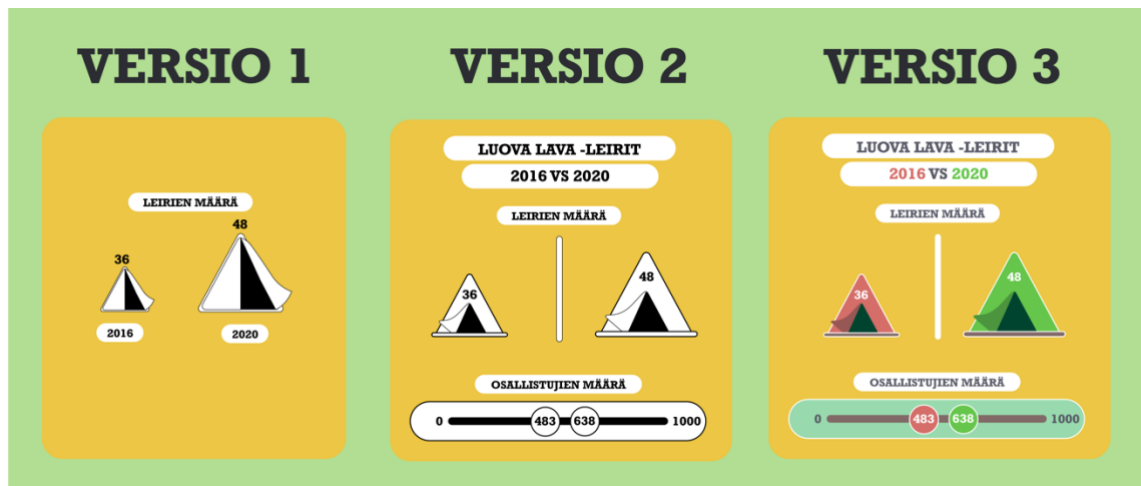

Kuva 24. Leireistä kertovan tekstin prosessia.

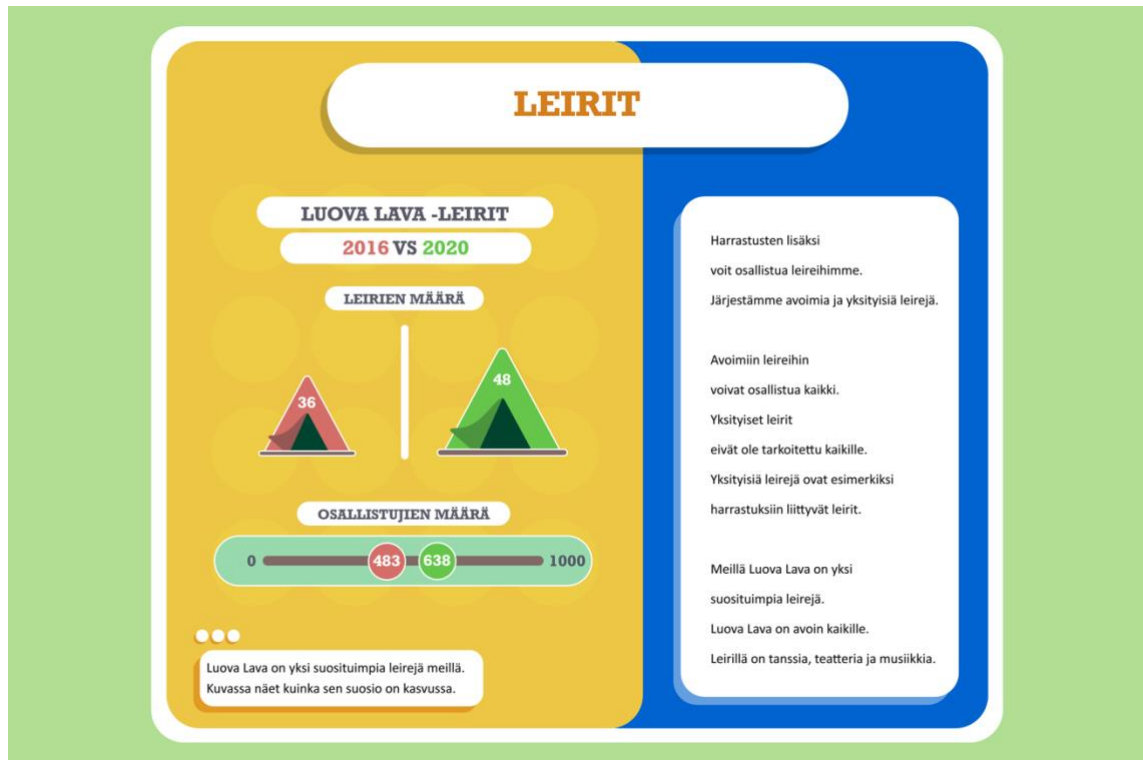
Koska tekstissä esiteltiin viimeisenä Luova Lava -toimintaa, halusimme tuoda toimeksiantajan kanssa esiin toimintaa tarkemmin infografiikassa. Olin saanut dataa Luova Lava -toiminnasta vuosilta 2016–2020. Aluksi suunnittelin valmistamani infografiikan, joka hyödyntäisi pylväskuviota. Tapahtumadatan ohella luvut eivät kuitenkaan muuttuneet paljon. Ainoastaan vertailemalla vuosia 2016 ja 2020 muutos oli merkittävä. Näin päädyin käyttämään apunani vertailevaa infografiikka.

Suunnittelin aluksi vertailevaa infografiikkaa leirien määristä. Käytin apunani samaa menetelmää kuin taloissa seurantalaja esittelevässä osiossa. Valmistin kaksi leiriteltoa, joiden koko vaihteli leirien määrän mukaan. Lisäsin telttoihin vielä numerot, jotta leirien lukumäärän kehitystä pystyi seuraamaan eri näkökulmasta. En pyöristänyt numeroita, sillä niitä oli käytössä vertailussa vain kaksi. Tämän jälkeen lisäsin telttojen yläpuolelle selittävän väliotsikon infografiikan selkeyttämiseksi. Asetin väliotsikon kooksi 20 pistettä ja lisäsin otsikon taakse valkoisen pyöristetyn alueen, jotta teksti erottuisi selkeämmin kuvasta sekä olisi visuaalisesti yhtenäinen julkaisun muun visuaalisen materiaaliin kanssa. Erotin teltat vielä valkoisella pyöristetyllä pystyviivalla, jotta teltat erottuisivat toisistaan.

Seuraavaksi valmistin vertailevaa infografiikkaa Luova Lava -leirien osallistujamääristä. Lisäsin ensin selittävän väliotsikon samalla tavalla kuin Luova Lava -leirien määristä kertovassa infografiikassa. Käytin vertailussa janaa, joka kuvasti osallistujien lukumäärää nolasta tuhanteen. Tämän jälkeen asetin jokaista vuotta edustavan pallon janalle ja lisäsin palloihin tarkemmat lukumäärät osallistujamääristä. Lisäsin molempien infografiikoiden yläpuolelle vielä otsikon, joka yhdisti ja avasi paremmin infografiikoiden sisältöjä. Nostin kirjainten kokoa 28 pisteeseen ja käytin taustassa valkeaa pyöristettyä aluetta väliotsikoiden tavoin. Määritin värit aiempien osioiden pohjalta. Käytin vuodessa 2016 punaista väriä ja vuodessa 2020 vihreää väriä. Vihreällä värillä halusin viestittää positiivisuutta ja vehreyttä (Hintsanen 2020d). Punaisella värillä halusin viitata menneeseen (Hintsanen 2020e). Vähensin vielä molempien värien kylläisyyttä, jotta värit erottuisivat paremmin myös viher- ja punavärisokeille lukijoille (kuva 25). Otin tietoisesti riskin vihreän ja punaisen värin suhteen, sillä viher- ja punavärisokeiden henkilöiden on vaikeampi erottaa kyseisiä värejä toisistaan. Koin kuitenkin, että muut värit olisivat vähentäneet merkittävästi visuaalista yhtenäisyyttä. Viimeistelin osion infografiikkaa kuvaavalla kuvatekstillä (kuva 26).

Kuva 25. Luova Lava -leirit infografiikan työprosessia.

Kuva 26. Ensimmäinen versio leireistä kertovasta osiosta.

6.9 Julkaisun yhtenäistäminen haastatteluja varten

Kun jokaisen osion ensimmäinen versio oli valmis, yhdistin osiot allekkain järjestyksessä: Mikä nuorisoseurat, harrastukset, leirit, seurantalot ja yhteystiedot. Seuraavaksi lisäsin julkaisun yläpuolelle pääotsikon, joka selitti, mistä julkaisussa oli kyse. Koska kyse oli pääotsikosta, nostin kirjainten kokoa 70:een pisteeseen. Jotta julkaisu näyttäisi yhtenäiseltä käytin otsikossa Rockwell-kirjaintyyppiä ja asetin otsikon taakse valkoisen pyöristetyn alueen. Lisäsin alueeseen vielä varjostusten muiden otsikoiden tapaan. Tämän jälkeen asetin otsikon yläpuolelle Nuorisoseurat ry:n logon. Logo oli saatavilla mustana, harmaana, ja valkoisena. Koska ilme julkaisussa oli vaalea, valitsin valkoisen logon. Logon taustalle piti saada kuitenkin väriä, jotta se erottuisi kuvasta. Lisäsin logon taustaan aluksi ympyräkuvion sinisellä pohjalla. Idea ympyrään kuvioon syntyi Nuorisoseurat ry:n logosta. Otsikkoalue tuntui kuitenkin yhä liian tyhjältä. Näin lisäsin sinisen taustalle oranssin ja keltaisen värin. Rajasin värit valkoisella rajauksella, jotta ilme näyttäisi yhtenäiseltä julkaisun muun ilmeen kanssa. Laitoin vielä väriympyröiden taustaan suuremman valkoisen ympyrän, jotta otsikko-

tila näyttäisi rauhallisemmalta ja selkeältä. Leikkasin ympyrän alhaalta, sillä muuten kuvio olisi mennyt otsikkoalueen yli ja näyttänyt sekavalta. Kun otsikon ilme oli valmis, määritin julkaisun taustan vaaleansiniseksi. Ilman taustaa valkoinen väri julkaisujen reunoilla ei olisi erottunut ollenkaan. Vaalean sininen väri antoi julkaisulle raikkaan ja positiivisen ilmeen. Taustaväri luotaisiin lopulta erikseen verkossa, jotta julkaisu näkyisi paremmin myös mobiililaitteilla. Kun julkaisu oli hyväksytty toimeksiantajan puolesta, oli vuorossa palautteen kerääminen (kuva 27).

Nuorisoseurat

SELKOKIELINEN OPAS

MIKÄ NUORISOSEURAT?

Ikäryhmä	Prosentti
0-6-VUOTIAS	6%
7-18-VUOTIAS	22%
19-29-VUOTIAS	11%
YLI 30-VUOTIAS	60%

Nuorisoseurat on yhdistys. Järjestämme harrastuksia, leirejä ja tapahtumia koko Suomessa.

Jokainen voi osallistua meidän toimintaamme. Meillä on jo yli 30 000 jäsentä.

Seuraavaksi saat lisää tietoa harrastuksista, leireistä ja tapahtumista.

Kuvassa voit nähdä kuinka jäsenten ikä jakautui meillä vuonna 2020.

HARRASTUKSET

HARRASTUKSEN YLEISYYS

Kuvassa voit nähdä vihreiden pallojen avulla kuinka yleisiä eri harrastukset ovat.

Harrastuksen avulla voit saada uusia ystäviä ja oppia uusia taitoja.

Meillä voit harrastaa tanssia, sirkusta, liikuntaa, musiikkia ja teatteria. Harrastuksiimme voivat osallistua kaiken ikäiset.

Harrastustemme määrä vaihtelee eri paikkakunnilla.

LEIRIT

LUOVA LAVA -LEIRIT

2016 VS 2020

LEIRIEN MÄÄRÄ

OSALLISTUJIEN MÄÄRÄ

Luova Lava on yksi suosituimpia leirejä meillä. Kuvassa näet kuinka sen suosio on kasvanut.

Harrastusten lisäksi voit osallistua leireihimme. Järjestämme avoimia ja yksityisiä leirejä.

Avoimiin leireihin voivat osallistua kaikki. Yksityiset leirit eivät ole tarkoitettu kaikille. Yksityisiä leirejä ovat esimerkiksi harrastuksiin liittyvät leirit.

Meillä Luova Lava on yksi suosituimpia leirejä. Luova Lava on avoin kaikille. Leirillä on tanssia, teatteria ja musiikkia.

TAPAHTUMAT

JOKA VUOSI
900 000
OSALLISTUJAA

SE VASTAA **1/6**
SUOMEN VÄESTÖSTÄ

Kuvassa voit nähdä kuinka monta ihmistä tavoitamme tapahtumiimme joka vuosi.

Tapahtumat ovat meille tärkeitä. Järjestämme joka vuosi 30 000 tapahtumaa.

Järjestämme paikallisia, alueellisia ja valtakunnallisia tapahtumia.

Suurin osa tapahtumistamme ovat kulttuurisia tapahtumia. Ne liittyvät esimerkiksi tanssiin, teatteriin ja musiikkiin.

SEURANTALOT

Kuvassa voit nähdä kuinka monta seurantaloa meillä on eri alueilla.

Me nuorisoseurassa omistamme seurantaloja. Seurantalot toimivat sinulle yhteisinä harrastusten, leirien ja tapahtumien tiloina.

Seurantaloissa voit järjestää myös yksityisiä tilaisuuksia. Yksityisiä tilaisuuksia ovat esimerkiksi häät tai muut juhlat.

Meillä on yhteensä yli 500 seurantaloa.

YHTEYSTIEDOT

Vernissakatu 8 A
01300 VANTAA

(09) 584 0610

info@nuorisoseurat.fi

@nuorisoseurat

Onko sinulla kysymyksiä?
Haluatko ottaa meihin yhteyttä?

Voit olla meihin yhteydessä kirjeen tai sähköpostin avulla. Voit myös soittaa meille. Vastamme puhelimeen maanantaista perjantaihin kello 9-15.

Voit löytää meidät myös sosiaalisesta mediasta.

Teksti ja Grafiikka: Juha Juntunen 2020
Lähteet: Suomen Nuorisoseurat ry ja Seurantalot

Kuva 27. Julkaisu osioiden yhdistämisen, pääotsikon valmistamisen ja taustan värinmäärityksen jälkeen.

6.10 Julkaisun ensimmäisen version haastattelu ja korjaukset

Aloitin julkaisun ensimmäisen version haastattelut maaliskuun alussa 2021. Haastatteluissa kyselin julkaisun jokaisen osion tekstistä ja sisällöstä, sekä visuaalisuudesta, jonka jälkeen kyselin yleisesti julkaisun ilmeestä, yhtenäisyydestä ja kiinnostavuudesta. Haastattelun kysymykset olivat kaikille haastateltaville samoja paitsi kysymykset ammattilaisille, joissa tarkensin, täytyikö selkokielen näkökulma jokaisen osion tekstissä ja visuaalisuudessa. Tein haastatteluja fyysisesti sekä etänä. Etähaastatteluissa käytin apunani Microsoft Teams ja Google Meet -videopalveluja (Microsoft 2020; Google 2020). Jokainen haastattelu kesti noin puolitoista tuntia. Haastattelujen avulla pyrin saamaan julkaisulle konkreettista palautetta mahdollisimman erilaisista näkökulmista. Haastatteluissa ilmenneiden havaintojen ja huomioiden avulla pyrin muokkaamaan julkaisua muun muassa vielä selkeämmäksi ja saavutettavammaksi.

Julkaisun ensimmäistä osiota Mikä Nuorisoseurat -tekstiä pidettiin yleisesti selkeänä (kuva 28). Haastateltavista esimerkiksi Nuorisoseurat ry:tä edustava Anniina Laaksonen ja perusselkokieliyrhmää edustava 53-vuotias mies pitivät tekstiä myös loogisesti etenevänä. Ammattilaisten mielestä teksti noudatti hyvin perusselkokielen ohjeita, sillä esimerkiksi lauseet olivat lyhyitä, yksinkertaisia ja osion aiheet oli jaettu selkeästi omiin kappaleihin tekstissä. Ongelmia tekstistä kuitenkin löytyi. Perusselkokieliyrhmää edustava 25-vuotias nainen koki, että tekstin kokoa olisi voinut nostaa vielä hieman, jotta teksti erottuisi paremmin. Ammattilaiset olisivat halunneet tekstiin lisää informaatiota esimerkiksi siitä, kuinka järjestön toimintaan pääsisi mukaan. Ammattilaisista Selkokeskusta edustavat Kaisa Kaatra ja Ella Airaksinen halusivat tekstiin myös lisää tietoa siitä, miksi Nuorisoseurat ry:n toiminnassa oli mukana enemmän vanhempia ihmisiä. Selkokeskus koki myös, että teksti niin ensimmäisessä kuin kaikissa muissakin osioissa pitäisi siirtää julkaisun vasemmalle puolelle, sillä tällöin lukija keskittyisi aluksi tekstiin eikä kuvitukseen. Jos kuvitus jäisi julkaisun oikealle puolelle, lukijoille saattaisi herätä kysymyksiä, mitä kuvalla yritetään tarkoittaa.

Osion visuaalisuus sai kiitosta yleisesti kaikilta. Suurin osa haastateltavista piti infografiikkaa ja sitä tukevaa kuvitusta selkeänä ja helposti ymmärrettävänä kuvatekstin kanssa. Nuorisoseurat ry:tä edustava Anniina Laaksonen piti myös erilaisista hahmoista. Hänen mukaansa ne toivat kuvitukseen huomaamattomasti diversiteettiä eli monimuotoisuutta. Kuitenkin 53-vuotias mies ja Opiken eli oppimateriaalikeskuksen kustannustoimittaja Jenni Saarilahti kokivat, että infografiikan selitteet tulisi siirtää suoraan infografiikan mukaan, jotta tieto olisi havaittavissa helpommin. Selkokeskus myös huomautti, etteivät kaikki värit olleet saavutettavuusdirektiivin mukaisia. Otsikon kontrastia pitäisi nostaa hieman. Samalla vihreä väri yleisesti, sekä oranssi ja vaaleanpunainen sävy infografiikassa pitäisi asettaa oikeaan kontrastisuhteeseen.

Palautteen myötä korjasin tekstistä ja visuaalisuudesta seuraavia asioita (kuva 28). Aluksi siirsin tekstin ja kuvituksen paikkaa ja nostin leipätekstin pistekokoa, 21, pisteeseen 22. Tämän jälkeen lisäsin tekstin loppuun tietoa, kuinka järjestön toimintaan voi osallistua mukaan ja mainitsin julkaisun loppupuolella löytyvistä yhteystiedoista. Samalla lisäsin tietoa jäsenien iän jakautumisesta. Kerroin tekstissä, että järjestössä lapset ja nuoret harrastavat ja vanhemmat ihmiset järjestävät toimintaa. Visuaalisuudessa korjasin aluksi Selkokeskuksen huomioimat kontrastisuhteet tietyissä väreissä. Tarkistin kontrastisuhteiden kriteerit WCAG-kriteeristön avulla ja korjasin kontrastisuhteet oikeiksi Webaimin kontrastityökälun avulla. En kuitenkaan tarkistanut kontrastisuhteita muun kuvituksen osalta, sillä WCAG-kriteeristö ei vaadi kohdassa 1.4.6 tekstiä esittäville kuville kontrastivaatimusta (W3 2018). Koska kontrastisuhte nousi merkittävästi, vaihdoin vaalean sinisen taustan limen vihreään, sillä muuten julkaisu olisi näyttänyt liian kylmältä ja etäiseltä.

Kuva 28. Nuorisoseurat ry:tä esittelevä osio ennen (oikea) ja jälkeen (vasen) ensimmäistä haastattelua.

Harrastuksista kertovan osion tekstiä pidettiin myös selkeänä ja helposti ymmärrettävänä (kuva 29). Muun muassa 75-vuotias mies koki tiiviin ja ilmavan tekstin tehneen julkaisun osiosta helposti seurattavan ja ymmärrettävän. 56-vuotias nainen totesi puolestaan, että tekstiä oli helppo seurata, koska asiat oli jäsennelty hyvin. Myös ammattilaiset pitivät tekstiä selkokielisenä, sillä esimerkiksi tekstit olivat lyhyitä ja käsitteet helposti avautuvia. Nuorisoseurat ry:tä edustava Anniina Laaksonen kuitenkin huomautti, että harrastusvalikoima oli järjestössä vielä runsaampi ja pyysi huomioimaan asian vielä tekstissä. Osion visuaalisuus koettiin osittain epäselvänä. Esimerkiksi perusselkokieltä edustava 82-vuotias nainen ja Opiken Jenni Saarilahti kokivat yleisyysasteikon epäselvänä, sillä missään ei ollut ohjetta, kuinka yleisyysasteikkoa tulisi tulkita. Samalla 56-vuotias nainen huomautti, että yleisyysasteikon värit olivat liian haaleita, eikä näin ollen asteikkoa voinut havaita hyvin erilaisessa valaistuksessa ja kuvakulmassa. Selkokeskus huomautti myös vihreän värin ja oranssin otsikon kontrastisuhteista.

Korjasin aluksi osion kontrastisuhteet samalla tavalla kuin julkaisun ensimmäisessä osiossa. Tämän jälkeen lisäsin tekstiin tietoa siitä, että harrastukset olivat ainoastaan esimerkkejä. Seuraavaksi korjasin yleisyysasteikon selitteitä. Valmistin yleisyysasteikolla oman graafisen selitteen, mutta selite täytti liikaa kuvitusta. Tämän vuoksi pienensin harrastuksista kertovia kuvasymboleita. Huomasin kuitenkin välittömästi, että tietyt yksityiskohdat, kuten liikuntavälineet lii-

kuntaa esittävässä symbolikuvassa muuttuivat liian epäselviksi. Tämän vuoksi päädyin poistamaan kuvituksesta yleisyysasteikkoselitteen ja korvasin asteikon tulkinnan lisäämällä kuvatekstiin tietoa, kuinka harrastuksista kertovaa yleisyysasteikkoa tulisi tulkita. (kuva 29.)

Kuva 29. Harrastuksista kertova osio ennen (oikea) ja jälkeen (vasen) ensimmäistä haastattelua.

Myös leireistä kertovan osion tekstiä pidettiin edellisten osioiden ohella selkeänä (kuva 30). 25-vuotiaan naisen ja Nuorisoseurat ry:n vastaavan Anniina Laaksosen mielestä tekstissä oli onnistuttu kiteyttämään osion pääasia. Selkokeskus ja Opike huomauttivat kuitenkin muutamista kieliopillisista virheistä, kuten pilkutuksista ja sanan taivutuksista tekstissä. Visuaalisuus jakoi jonkin verran haastateltavien mielipiteitä. Vanhemmat haastateltavat eli 75-vuotias mies ja 82-vuotias nainen eivät ymmärtäneet infografiikan pääotsikon lyhennettä, vs. Myös ammattilaiset muistuttivat, ettei selkokielisissä julkaisuissa tulisi käyttää lyhenteitä. Selkokeskus muistutti myös tarkistamaan ja korjaamaan infografiikan kontrastisuhteet.

Palautteen perusteella korjasin tekstin pilkutuksia ja sanojen taivutuksia. Korvasin myös vs. lyhenteen selkeämmällä ja-sanalla. Näiden jälkeen korjasin infografiikan kontrastisuhteet WCAG-kriteeristön mukaisiksi. Muutin myös osallistujamäärästä kertovaa grafiikkaa lisäämällä grafiikan palloihin samanlaiset kasvot kuin tapahtumat-osiossa, jotta julkaisun ilme olisi yhtenäisempi. (kuva 30.)

Kuva 30. Leireistä kertova osio ennen (oikea) ja jälkeen (vasen) ensimmäistä haastattelua.

Myös tapahtumat-osiossa teksti sai positiivista palautetta (kuva 31). 53-vuotias mies kertoi esimerkiksi osion kertoneen lyhyesti, mutta ytimekkäästi ja mielenkiintoisella tavalla Nuorisoseurat ry:n tapahtumista. 82-vuotias nainen kommentoi puolestaan tekstin olleen hyvässä tasapainossa kuvituksen kanssa. Ainoastaan Selkokeskus ja Opiké huomauttivat pilkutusvirheestä kuvatekstissä. Myös visuaalisuus sai kehuja. 25-vuotiaan naisen mielestä infografiikka oli rakennettu mielenkiintoisesti ja siinä oli huomioitu mukavasti erilaisia lukijoita. 75-vuotias mies kommentoi infografiikan toimineen puolestaan hyvänä tukena tekstille. Selkokeskus muistutti kuitenkin jälleen vihreän värin kontrastisuhteesta. Samalla Selkokeskuksen vastaavat henkilöt kehuivat isojen kirjainten toimineen infografiikan teksteissä hyvänä kontrastina. Pienillä aakkosilla teksti ei heidän mielestään olisi erottunut tarpeeksi. Palautteen jälkeen korjasin tekstin pilkutusvirheen, sekä infografiikan värikontrastin kuntoon (kuva 31).

Kuva 31. Tapahtumista kertova osio ennen (oikea) ja jälkeen (vasen) ensimmäistä haastattelua.

Edellisten osioiden tapaan myös seurantaloista kertovan osion tekstistä pidettiin (kuva 32). Selkokeskus kehui tekstiä erinomaiseksi selkokielliseksi tekstiksi, sillä esimerkiksi vaikeaa käsitettä seurantalot oli selitetty selkeällä ja helpolla tavalla ja teksti käytti muutenkin helposti avautuvaa ja yksinkertaista sanastoa. Myös 56-vuotias nainen piti tekstiä selkeänä ja johdonmukaisena, eikä kokenut, että osiosta olisi jäänyt hirveästi kysyttävää. Nuorisoseurat ry:tä edustava Anniina Laaksosen mielestä me-sanana käyttö tekstin alussa oli kuitenkin harhaanjohtava. Nuorisoseurat ry yhdessä ei omista seurantaloja, vaan paikalliset järjestöt. Korjatessani tekstiä jätin pois me-sanana käytön tekstin alusta ja puolivälistä, jotta teksti ei olisi harhaanjohtava. Samalla tarkistin korjasin värien kontrasteja WCAG-kriteeristön mukaisiksi. (kuva 32.)

Kuva 32. Seurantaloista kertova osio ennen (oikea) ja jälkeen (vasen) ensimmäistä haastattelua.

Yhteystiedoista kertovan osion teksti jakoi haastateltavia (kuva 33). 25-vuotias nainen totesi esimerkiksi tekstin olevan liian luettelomainen. Nuorisoseurat ry:tä vastaavan Anniina Laaksosen mielestä tekstissä oli epäolennaisia asioita. Esimerkiksi kirjepostista mainitseminen tuntui Laaksoselta turhalta, sillä hyvin harva lähettää enää postia kirjeitse. Myös järjestön yleisen puhelinnumeron kellonajoista mainitseminen oli hänen mielestään harhaanjohtavaa, sillä järjestö ei pysty lupamaan, että puhelimeen vastattaisiin juuri kyseisinä kellonaikoina. Selkokeskus ja Opike pitivät tekstiä puolestaan hyvänä selkokielisenä tekstinä, sillä huomiota oli herätetty alkukysymyksillä, ja kieli oli yksinkertaista ja helposti ymmärrettävää.

Visuaalisuus sai osiossa kiitettävää palautetta (kuva 33). 75-vuotias mies totesi muun muassa ääriviivojen selkeyttäneen hyvin yhteystietojen kuvakkeita. Kuvakkeet olivat myös miehen mielestä hyvin havaittavissa. 56-vuotias nainen totesi puolestaan, että osion kuvakkeet olivat helposti tunnistettavia. Ammatillaiset kuitenkin muistuttivat vielä värien kontrastisuhteen tarkastamisesta. Palautteen jälkeen tarkistin aluksi värien kontrastisuhteet, jonka jälkeen korjasin tekstiä poistamalla Laaksosen mainitsemia epäolennaisia asioita tekstistä (kuva33).

Kuva 33. Yhteystiedoista kertova osio ennen (oikea) ja jälkeen (vasen) ensimmäistä haastattelua.

Lopuksi kyselin jokaiselta haastateltavalta yleisesti julkaisun visuaalisuudesta, yhtenäisyydestä ja kiinnostavuudesta. Visuaalisuutta julkaisussa kuvailtiin miellyttävänä, yksinkertaisena ja selkeänä. 82-vuotias nainen kuvaili visuaalisuutta esimerkiksi erilaiseksi ja omaperäiseksi. 25-vuotias nainen kommentoi visuaalisuutta puolestaan positiiviseksi, jota hän perusteli esimerkiksi kirkkailla väreillä ja monipuolisilla hahmoilla kuvituksessa. Samaa mieltä olivat myös esimerkiksi Selkokeskuksen Kaisa Kaatra ja Ella Airaksinen. Opiken Jenni Saarilahti luonnehti visuaalisuutta iloiseksi ja selkeäksi. Julkaisu koettiin myös yhtenäisenä. 56-vuotiaan naisen mukaan tätä puolsivat julkaisussa käytetty yhtenäinen värimaailma ja graafinen tyyli. Opiken Jenni Saarilahti kommentoi myös yhtenäisyyden toistuvan tekstin kappalejaossa, joita joka osiossa oli kolme. Julkaisun koettiin herättäneen myös kiinnostavuutta. Anniina Laaksosen mielestä erityisesti kirkkaat ja monipuoliset värit herättivät hänessä kiinnostusta. 25-vuotias nainen kommentoi myös yksinkertaisen ja selkeän kuvituksen ja tekstin herättäneen mielenkiintoa. Julkaisu tuntui hänestä ilmavalta ja helposti ymmärrettävältä, mikä lisäksi herätti kiinnostusta julkaisua ja Nuorisoseurat ry:n toimintaa kohtaan.

Sain haastatteluissa ilmenneiden havaintojen, huomioiden ja ehdotusten pohjalta valmistetut korjausmuutokset valmiiksi maaliskuun puolessa välissä 2021. Korjausten jälkeen tein vielä toisen haastattelukierroksen jokaiselle haastateltavalle, sillä halusin tietää, kuinka onnistuneita julkaisuun tehdyt muutokset olivat.

6.11 Palautetta julkaisun muutoksista ja julkaisun viimeistelyä

Aloitin toisen haastattelun maaliskuun puolessa välissä 2021. Haastatteluissa kyselin jokaiselta haastateltavalta samoja kysymyksiä siitä, olivatko muutokset parempia tekstin ja visuaalisuuden osalta kuin edellisessä julkaisussa. Samalla haastateltavilla oli mukana materiaali, josta pystyi vertailemaan julkaisun ensimmäistä ja uutta, muokattua versiota. Jokainen haastattelu kesti noin 30 minuuttia.

Haastatteluissa julkaisun osioita keuhuttiin tarkemmiksi ja selkeämmiksi kuin edellisen julkaisuversion osioita. Haastateltavista esimerkiksi 53-vuotias mies ja Opiken Jenni Saarilahti kehuivat ensimmäisen osion piirakkamallia, josta oli tullut selkeämpi, kun selitteet oli siirretty suoraan piirakkamallin mukaan. 25-vuotias nainen kommentoi puolestaan muun muassa leirit-osion infografiikkaa yhtenäisemmäksi, kun infografiikassa esitettyä osallistujamäärää oli yhtenäistetty tapahtumat-osion osallistujamäärän näköiseksi. Myös kieltä keuhuttiin paremmaksi. Erityisesti ammattilaiset kehuivat kielenhuoltoa esimerkiksi sanojen pilkutuksissa ja taivutuksissa.

Haastatteluissa huomasin, että haastateltavista kaikki muut paitsi ammattilaiset keskittyivät palautteessa enimmäkseen julkaisun visuaaliseen puoleen. Toki tekstistäkin tuli jonkin verran palautetta, muttei yhtä tarkasti kuin ammattilaisilta. Samalla perusselkokieltä edustavan ryhmän vastaukset olivat yksipuolisia, eikä kovin perusteltuja. Toisaalta julkaisuun tehdyt muutokset olivat pieniä, mikä osaltaan saattoi vaikuttaa vastauksien yksipuolisuuteen. Myös kysymysten muodoilla saattoi olla vaikutusta.

Haastattelujen jälkeen lisäsin julkaisun yläpuolelle vielä ohjeistuksen, kuinka julkaisua luetaan, jotta lukutapa olisi paremmin ymmärrettävissä. Tämän jälkeen keskustelin toimeksiantajan kanssa julkaisusta ja siihen tehdyistä muutoksista haastattelujen tuloksena. Toimeksiantaja oli muutokseen tyytyväinen ja näin toimeksianto oli virallisesti valmis maaliskuun lopulla 2021 (liite 1).

Koska julkaisu oli kuvallisena tiedostona, Selkokeskus ei voinut myöntää sille selkotunnusta. Selkotunnus on Selkokeskuksen myöntämä tunnus erilaisille julkaisuille kuten kirjoille ja verkkosivuille, jotka täyttävät selkokielen kriteerit kieleltään, kuvitukseltaan ja ulkoasultaan (Selkokeskus 2020b). Selkokeskuksen mukaan tunnus myönnettäisiin, jos julkaisu olisi tehty PDF-muotoon tai verkkoon HTML-muodossa, jolloin kuvan ja tekstin kokoa olisi voinut muuttaa itsenäisesti. Olimme kuitenkin sopineet toimeksiantajan kanssa kuvamuotoisesta tiedostosta. Lähetin julkaisusta toimeksiantajalle kuitenkin kuvatiedoston lisäksi Illustrator-version. Tällä tavalla Nuorisoseurat ry pystyy esimerkiksi myöhemmin tuottamaan julkaisun myös HTML-muodossa ja hakemaan selkotunnusta.

7 Laadullinen tutkimus

7.1 Tutkimusmenetelmät ja -aineisto

Laadullisen tutkimuksen tehtävä on pyrkiä muun muassa hahmottamaan ja ymmärtämään määriteltyä ilmiötä tai tapahtumaa. Laadullinen tutkimus ei pyri tilastolliseen yleistyksen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 98.) Tutkimusprosessini alkoi tammikuussa 2020, jolloin aloitin keräämään tietoperustaa harjoitusaineelle. Keräsin tietoperustaan tietoa selkokielestä, kuvituksesta ja infografiikasta. Kerättyäni tietoperustaa yleisesti aiheista, esittelin opinnäytetyöni aihetta opinnäytetyöseminaarissa.

Täydensin tietoperustaa seminaarin jälkeen ja jatkoin tietoperustan keräämistä syyskuuhun 2020 asti. Tämän jälkeen täydensin tietoperustaa vielä maaliskuusta toukokuuhun 2021 muun muassa infografiikasta, selkokielestä ja selkojulkaisun ulkoasusta. Syyskuussa 2020 hankin Nuorisoseurat ry:n graafisen ohjeistuksen. Täydensin myös tietoperustaa omilla ja toimeksiantajan näkemyksillä ja ajatuksilla. Nämä täydensivät ja antoivat uutta tietoa tietoperustaan ja työprosessiin toimeksiannossa. Syyskuun 2020 jälkeen aloitin työstämään toimeksiantoa ja määritin työlleni tutkimuskysymykset.

Valmistaessani julkaisussa olevien osioiden aiheita hyödynsin aineistonani keräämääni tietoperustaa, Nuorisoseurat ry:n omia lähteitä, kuten esitteitä, verkkosivuja ja numeraalista datatietoa, sekä toimeksiantajan ajatuksia ja näkemyksiä osioille. Kun julkaisun ensimmäinen versio oli koottu helmikuun 2021 lopulla, aloin keräämään palautetta teemahaastattelun avulla. Hyödynsin haastatteluja opinnäytetyöni toiminnallisessa osassa.

Käytin haastattelujen analysoimisessa sisältöanalyysia. Analyysimenetelmä pyrkii selittämään tutkittavan ilmiön lyhyessä ja yleisessä muodossa (Tuomi & Sarajärvi 2018, 117). Valmistin kaksi haastattelua. Ensimmäinen haastattelu liittyi julkaisun ensimmäiseen versioon. Haastattelussa keräsin haastateltavilta mielipiteitä ja pohdintoja osioiden sisällöstä ja visuaalisuudesta. Toisessa haastattelussa käytiin läpi julkaisuun tehtyjä muutoksia tekstin ja visuaalisuuden osalta. Teemahaastattelut olivat kaikille haastateltaville samanlaisia ensimmäistä haastattelua lukuun ottamatta. Ensimmäisessä haastattelussa olin liittännyt asiantuntijoille mukaan tarkentavia kysymyksiä sisällöstä ja visuaalisuudesta selkokielen näkökulmasta. Käytin haastatteluissa ilmenneitä mielipiteitä ja muutosehdotuksia toimeksiantoni korjaamisessa.

7.2 Tulokset

Opinnäytetyöni tutkimuksen avulla sain toimeksiannon lisäksi kerättyä teoriaa ja yleistietoa selkokielestä ja infografiikasta. Erityisesti selkokielen näkökulma tekstissä ja visuaalisuudessa korostuivat. Tutkimuksen avulla loin ratkaisuja, jotka auttoivat muodostamaan tutkimukseni tuloksia. Tuloksia tuli käsiteltyä tietoperustassa ja osittain työprosessissa havainnoiden avulla. Keräsin tutkimuskysymysteni avulla tulokset lyhyeen ja tiivistettyyn muotoon ja loin aineistoni avulla toimeksiannonni hyvää tutkimustietoa. Tutkimuskysymyksinäni olivat; kuinka luoda selkokielineen teksti, kuvitus ja infografiikka ja kuinka herättää mielenkiintoa selkojulkaisussa.

Selkokielistä tekstiä valmistaessa on aluksi tiedettävä, mille kohderyhmälle teksti on tarkoitettu. Kohderyhmän valitsemisen perusteella tekstiä tuotetaan joko helpolla, perustason, tai vaikealla selkokielellä. Selkotekstiä luotaessa lauseet tulee pitää lyhyinä ja selkeinä. Pitkiä ja vaikeita sanoja sekä lyhenteitä tulee välttää. Vaikeita sanoja ja käsitteitä pitää selittää myös auki tekstissä. Sanoja ei taivuteta liikaa ja esimerkiksi lauseenvastikkeita tulee välttää. Teksti kannattaa pitää samalla aktiivisessa muodossa mikäli mahdollista. Tekstin tulee edetä myös mahdollisimman johdonmukaisesti. Apuna selkokielen tekstin valmistamisessa on hyvä käyttää selkokielen yleisiä oppaita ja selkokirjoitusohjeita. Apuna etenkin perusselkokielisessä tekstissä voi käyttää myös Selkokeskuksen sivulla olevaa selkomittaria. Selkomittarilla voidaan arvioida vastaako teksti kokonaisuutena, sanastoltaan, kielen rakenteeltaan ja visuaalisuudeltaan perusselkokieltä erilaisten kysymysten avulla (Selkokeskus ja Kehitysvamma-liitto 2020). Myös tekstin asettelu on tärkeä osa selkotekstiä. Tekstin koko on oltava mahdollisimman suuri, vähintään 16 pistettä. Riviväli tulee pitää hieman tekstissä käytettävää kirjaisinkokoa suurempana. Samalla tulee muistaa, että joka rivillä voi olla enintään 60 merkkiä. Teksti tulee tasata vasemmalle puolelle niin, että oikea puoli tekstissä heiluu.

Kuvitus tulee pitää selkokielisessä julkaisussa mahdollisimman yksinkertaisena ja sen täytyy näyttää oleellinen tieto. Kuvitus tulee pitää yhtenäisenä pääviestin kanssa ja se tulee pitää tekstiin nähden myös suurempana. Kuvakulman on oltava normaali, sillä kuvituksen perspektiivi voi vaikuttaa siihen, kuinka selkolu- kija hahmottaa ja ymmärtää kuvituksen. Tiedon määrää kuvituksessa on samalla hyvä rajata. Väreissä tulee välttää liian kylläisiä sävyjä. Värien kontrastisuhteita kannattaa tarkistaa WCAG-ohjeistuksista ja kontrastisuhteiden tarkastuk- sessa voi käyttää esimerkiksi Webaimin kontrastityökalua. (W3 2018; Webaim 2020.) Infografiikassa pätevät samat säännöt kuin kuvituksessa. Sen täytyy olla pelkistettyä ja tuettava tekstiä. Tietoa kannattaa näyttää myös ei-numeraalisesti. Suuret luvut kannattaa pyöristää, ja jos käytössä on monia numeroita, kannat- taa näitäkin pyöristää lukemisen helpottamiseksi. Infografiikassa tulee käyttää myös selventävää kuvatekstiä.

Selkojulkaisussa lukijan mielenkiintoa voidaan herättää monella tavalla. Tekstissä mielenkiintoa saadaan aikaan esimerkiksi kysymysmuodossa olevalle otsikolla tai lauseella. Teksti tulee pitää myös lyhyenä ja ilmavana. Tämä motivoi lisää selkolukijaa ja nostaa samalla mielenkiintoa julkaisua kohtaan. Kuvitus on toinen keino herättää selkolukijan mielenkiintoa. Kuvitus kannattaa pitää mahdollisimman selkeänä ja pelkistettynä. Kuvituksen ohella huomiota herätään värien avulla.

Pyrin huomioimaan opinnäytetyötä tehdessäni myös eettisyyttä. Olin yhteydessä toimeksiantajaan säännöllisesti sähköpostin, puhelimen ja videoneuvottelun välityksellä. Huomioin eettisyyden myös haastatteluissa. Pyrin huomioimaan haastatteluissa Nuorisoseurat ry:n, perusselkokieltä edustavat lukijat sekä selkokielen ja -kuvituksen asiantuntijat. Annoin haastateltaville tarkoitetun haastattelumateriaalin tutkittavaksi ennen haastatteluja. Pyrin myös kunnioittamaan haastateltavien yksityisyyttä ja tein haastattelut anonyymisti, poikkeuksena Nuorisoseurat ry:n pääsihteeri ja viestintävastaava sekä selkokielen ja -kuvituksen asiantuntijat, joilta pyysin erikseen nimenkäyttölupaa opinnäytetyössäni.

Eettisyyttä tuli pohdittua paljon erityisesti toimeksiannon työprosessin aikana tekstissä ja visuaalisuudessa. Pyrin kunnioittamaan toimeksiantajan toiveita, ja samalla pitämään julkaisun selkolukijoiden näkökulmassa. Tekstissä erilaiset asiat piti kertoa mahdollisimman yksinkertaisesti ja joskus tietoa piti myös karsia toimeksiantajan luvalla. Kuvituksessa eettisyys heijastui hahmoissa ja infografiikassa. Loin julkaisuun mahdollisimman erilaisia hahmoja, jotta moni voisi samaistua niihin ja näin ollen innostua Nuorisoseurat ry:n toiminnasta. Hahmojen osalta piti tehdä myös kompromisseja, kun esimerkiksi joissain harrastusosioiden symbolikuvissa käytettiin vain yhtä hahmoa. Infografiikassa piti puolestaan miettiä esimerkiksi sitä, ymmärtävätkö kaikki lukijat infografiikkaa. Tämän vuoksi tuotin numeraalista sekä ei-numeraalista infografiikkaa julkaisuun. Eettisyys nousi esiin myös väreissä, joissa piti huomioida monia näkökulmia. Ensinnäkin täytyi huomioida ja kunnioittaa Nuorisoseurat ry:n graafisen ohjeiston päävärien käyttöä. Toisekseen väreissä piti huomioida saavutettavuus sekä puna- ja vihervärisokeat henkilöt. Samalla myös omilla valinnoilla oli painoarvoa värimaailmaan. Tämän vuoksi värien osalta täytyi tehdä kompromisseja. Ensisijaiseksi

näkökulmaksi oli asetettava saavutettavuus, jotta julkaisun värit toteuttaisivat oikealla tavalla saavutettavuusdirektiiviä ja WCAG:n ohjeistuksia.

Tietoperusta sekä omat ja toimeksiantajan havainnot ja ajatukset vaikuttivat toimeksiannon työprosessissa tehtäviin päätöksiin ja muutoksiin. Näiden lisäksi haastatteluilla oli tärkeä rooli työprosessin aikana. Haastattelujen avulla sain tärkeitä kehitysehdotuksia tekstin sisällölle ja visuaalisuudelle. Samalla julkaisusta löytyi esimerkiksi kielioppivirheitä, eivätkä kaikki kuvituksen värit olleet saavutettavuuden mukaisia. Näiden osalta minun olisi pitänyt tehdä tarkempaa työtä. Toisaalta ilman haastatteluja en olisi esimerkiksi tutustunut tarkemmin värien saavutettavuuteen. Koin työprosessin aikana tekemiäni virheitä tärkeäksi osaksi opinnäytetyöni oppimisprosessia. Koin keränneeni omien päätöksien, lähteiden ja eri näkökulmien avulla tärkeää ja havainnollista tietoa ja teoriaa informoivan selkojulkaisun luomiseksi. Työ palvelee ja auttaa tulevaisuudessa toimeksiantajaa sekä muita tekijöitä, jotka pohtivat informoivan selkojulkaisun valmistamista digitaaliselle alustalle.

8 Pohdintaa

Informoivan selkojulkaisun valmistaminen Nuorisoseurat ry:lle oli toimeksiantona hyvin ajankohtainen, kiinnostava, haastava ja opettava. Ajankohtaisen työstä teki selkokieli, joka enenevässä määrin on alkanut yleistyä. Samalla selkokieli tulee hyvin saavutettavuutta. Selkokielen ohella myös visuaalisuus selko- ja saavutettavuus näkökulmat olivat ajankohtaisia.

Koin itse opinnäytetyön aiheen juuri ajankohtaisuuden takia kiinnostavana. Vaikka aiheet olivatkin yleisesti tuttuja aiemmilta opinnoilta, oli kiinnostavaa tutkia aiheita, erityisesti selkokieltä, tarkemmin. Opinnäytetyötä tehdessäni koin myös haasteita. Aina toimeksiantajaan ei saanut välttämättä yhteyttä. Tämä johtui esimerkiksi lomista. Koen myös koronan vaikuttaneen asiaan. Yleisesti ottaen yhteistyömme toimeksiantajan kanssa sujui kuitenkin mutkattomasti. Sain hyviä havaintoja, näkökulmia ja kannustusta, mikä osaltaan lisäsi luottamusta julkaisun valmistamiseen.

Opinnäytetyöprosessi oli myös hyvin opettava. Olin aiemmin tehnyt opinnoissa vieritettävää digitaalista julkaisua. Nyt kuitenkin näkökulmassa olivat erityisesti selkolukijat, jonka myötä tekstin ja visuaalisuuden suhteen täytyi toimia tietyin perustein. Toki myös Nuorisoseurat ry:n graafinen ohjeisto määritteli paljon toimeksiannon värimaailmaa ja yleistä ilmettä. Työprosessin ohella tutustuin tarkemmin myös saavutettavuuskriteereihin. Omassa työssäni kriteerit koskivat värejä ja niiden kontrastisuhteita. Myös selkokielen tekstin valmistaminen opetti vielä kriittisempään ajatteluun tekstin oikeanlaisesta kieliopista eli esimerkiksi pilkutuksista ja sanan taivutuksista. Tekstin ei vain pidä olla mukautettuna selkokieleen, vaan sen täytyy kunnioittaa myös kielioppia. Tässä suhteessa olisin voinut olla vielä tarkempi. Toisaalta haastattelujen avulla kielioppivirheet tulivat esille ja näin korjatuksi.

Koin parannettavaa myös opinnäytetyöprosessistani. Vaikka käytin prosessin aikana viikkopäiväkirjaa ja tavoiteaikatauluja, olisin voinut olla vielä täsmällisempi ja tiukempi näiden suhteen. Näin opinnäytetyö ja toimeksianto olisivat voineet syntyä nopeammin. Toisaalta prosessi myös opetti, etteivät kaikki suunnitelmat välttämättä toteudu tietyssä aikataulussa. Omalta osaltaan asiaan vaikutti myös Nuorisoseurat ry:n koko. Koska järjestö itsessään on suuri ja valtakunnallinen, oli julkaisuun valittavia aiheita ja näkökulmia monia.

Myös haastatteluissa olisi voinut tehdä toisin. En huomionut esimerkiksi perusselkokieltä edustavan ryhmän haastatteluissa lapsia tai kielen oppijoita, johon osaksi vaikutti aikataulu. Samalla olisin halunnut saada opetuspuolen näkökulmaa selkokielen julkaisuun. En kuitenkaan tavoittanut tuona aikana ketään selkokielen opetusvastaavaa. Samalla haastattelukysymysten muotoja olisi voinut miettiä tarkemmin, sillä tämä vaikutti erityisesti viimeiseen haastatteluun, jossa vastaukset jäivät yksipuolisiksi.

Lisäksi opinnäytetyön tietoperustaan olisi voinut lisätä tietoa graafisesta suunnittelusta. Toisaalta tiesin, ettei opinnäytetyössä voisi käsitellä kaikkia aiheita, vaan työssä tulisi valita tietty näkökulma, jotta työ olisi mahdollisimman ymmär-

rettävä ja selkeä. Työn ensisijaisina sisältöinä olivat kuitenkin selkokieli, infografiikka, ulkoasu selkojulkaisussa ja saavutettavuuden noudattaminen. Kaikesta huolimatta pidin opinnäytetyöni hyödyllisenä niin Nuorisoseurat ry:lle kuin muille selkojulkaisua digitaaliselle alustalle suunnitteleville tekijöille ja tahoille.

Annoin toimeksiantajalle myös Illustrator-version julkaisusta. Näin toimeksiantaja pystyy päivittämään julkaisuun tietoa ja tekemään siitä esimerkiksi tulostettavia versioita tai HTML-version verkkosivuille. Tulevaisuudessa työhön voisi lisätä saavutettavuutta vielä esimerkiksi lukevan äänen avulla. Näin julkaisu palvelisi verkkosivuilla sokeita. Myös julkaisun kääntäminen toiselle kielelle on mahdollista.

Lähteet

- Adobe. 2020a. Tietoja: värien ohjelmallinen tarkistaminen. Adobe.
<https://helpx.adobe.com/fi/photoshop/using/proofing-colors.html>.
 15.9.2020.
- Adobe. 2020b. Adobe Illustrator. Adobe.
<https://helpx.adobe.com/fi/photoshop/using/proofing-colors.html>.
 10.11.2020.
- Aluehallintovirasto. 2020. Tietoa meistä. Aluehallintovirasto.
<https://avi.fi/tietoa-meista>. 15.12.2020.
- Cairo, A. 2013. The Functional Art. New Riders. Berkeley.
- Dick, M. 2020. The Infographic: A History of Data Graphics In News and
 Communications. Cambridge: The MIT Press.
- Direktiivi 2016/2102/EU. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi julkisen
 sektorin elinten verkkosivustojen ja mobiilisovellusten
 saavutettavuudesta. Euroopan Unionin virallinen lehti.
[https://eur-lex.europa.eu/legal-
 content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016L2102&from=HU](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016L2102&from=HU). 5.5.2021.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:32016L2102>.
 5.4.2021.
- Evers, J. 2015. Conserving a Classic Book on Sunspots. The Huntington.
[https://www.huntington.org/verso/2018/08/conserving-classic-book-
 sunspots](https://www.huntington.org/verso/2018/08/conserving-classic-book-sunspots). 10.2.2020.
- Finlex. 2019. Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta. Finlex.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190306>. 19.4.2021.
- Friendly, M. 2006. A Brief History of Data Visualization. York University.
[https://www.academia.edu/12910677/A_Brief_History_of_Data_Visu-
 alization](https://www.academia.edu/12910677/A_Brief_History_of_Data_Visualization). 30.4.2021.
- Google. 2020. Meet. Google. <https://apps.google.com/meet/>. 24.3.2021.
- Graafinen. 2015. Värijärjestelmät. Graafinen.
<https://www.graafinen.com/suunnittelu/varit/varijarjestelmat/>. 16.9.2020.
- Harris, R. 1999. Information Graphics: A Comprehensive Illustrated Reference.
 New York: Oxford University Press.
- Hintsanen, P. 2020a. Coloria.net. Sininen.
<https://www.coloria.net/varit/sininen.htm>. 16.9.2020.
- Hintsanen, P. 2020b. Coloria.net. Oranssi.
<https://www.coloria.net/varit/oranssi.htm>. 16.9.2020.
- Hintsanen, P. 2020c. Coloria.net. Keltainen.
<https://www.coloria.net/varit/keltainen.htm>. 16.9.2020.
- Hintsanen, P. 2021d. Coloria.net. Vihreä.
<https://www.coloria.net/varit/vihrea.htm>. 30.2.2021.
- Hintsanen, P. 2021e. Punainen.
<https://www.coloria.net/varit/punainen.htm>. 30.2.2021.
- Huttunen, M. 2005. Värit pintaa syvemältä. Helsinki: WSOY.
- Hyyryläinen, J. 2019. Verkkosivustojen saavutettavuus osana palveluiden
 kehittämistä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
[https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/266768/Opinnaytetyo
 _Janne_Hyyrylainen.pdf?sequence=2&isAllowed=y](https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/266768/Opinnaytetyo_Janne_Hyyrylainen.pdf?sequence=2&isAllowed=y). 18.5.2021.
- Itkonen, M. 2003. Typografian käsikirja. 1. painos. Helsinki: RPS-yhtiöt.

- Kehitysvammaliitto. 2014. Selkokielen tarve kasvanut. Kehitysvammaliitto.
<https://www.kehitysvammaliitto.fi/selkokielen-tarve-on-kasvanut/>.
 4.3.2020.
- Kela. 2019. Kela julkaisi selkokielisten verkkosivuston. Kela.
https://www.kela.fi/ajankohtaista-henkiloasiakkaat/-/asset_publisher/kg5xtoqDw6Wf/content/kela-julkaisi-selkokielisten-verkkosivuston. 26.2.2020.
- Keränen, V & Lamberg, N & Penttinen, J. 2005. Digitaalinen media. Porvoo: Docendo Finland Oy.
- Kielitoimiston sanakirja. 2020. Väri. Kielitoimiston sanakirja.
<https://www.kielitoimistonanakirja.fi/#/väri>. 30.3.2021.
- Knight, C & Glaser, J. 2007. Create impact with type, image & color. Brighton & Hove: Rotovision SA.
- Koponen, J., Hilden, K., Vapaasalo, T. 2016. Tieto näkyväksi : informaatiomuotoilun perusteet. Helsinki: Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu, Aalto Arts Books.
- Krum, R. 2014. Cool Infographics : effective communication with data visualization and design. Indianapolis: John Wiley & Sons, Inc.
- Krystian, M. 2017. 12 Most Common Types of Infographics. Infogram.
<https://infogram.com/blog/12-types-of-infographics/>. 13.2.2020.
- Kuusela, V. 2000. Tilastografiikan perusteet. Helsinki. Edita.
- Leskelä, L & Kulkki-Nieminen, A. 2015. Selkokirjoittajan tekstilajit. Helsinki. Kehitysvammaliitto.
- Leskelä, L. 2019a. Selkokieli laskee lukemisen kynnyistä. Erilaisten oppijoiden liitto. https://www.eoliitto.fi/wp-content/uploads/2019/06/luksitko-2019-1-s12-selkokieli_laskee.pdf. 5.3.2020.
- Leskelä, L. 2019b. Selkokieli : saavutettavan kielen opas. Helsinki. Kehitysvammaliitto.
- Loiri, P & Juholin, E. 1999. Huom! : visuaalisen viestinnän käsikirja. Helsinki: Inforviestintä.
- McGuire, S. 2019. What Are the 9 Types of Infographics? (+Infographic Templates). Venngage. <https://venngage.com/blog/9-types-of-infographic-template/>. 13.2.2020.
- Microsoft. 2020. Microsoft Teams. Microsoft. <https://www.microsoft.com/fi-fi/microsoft-teams/group-chat-software>. 24.3.2021.
- Muurimäki, N. 2021. Saavutettava Infografiikka – ohjeistus infografiikan tekijälle. Turun ammattikorkeakoulu.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/497301/Muurimaki_Noora.pdf?sequence=2&isAllowed=y. 18.5.2021
- Nuorisoseurat ry. 2016. Järjestö. Nuorisoseurat.
<https://nuorisoseurat.fi/jarjesto/>. 8.4.2020.
- Nuorisoseurat ry. 2020a. Paikallisen nuorisoseuran graafinen ohjeisto. Nuorisoseurat.
https://nuorisoseurat.fi/wp-content/uploads/2019/10/GRAAFINEN-OHJEISTUS_paikallisseuralle.pdf. 14.9.2020.
- Nuorisoseurat ry. 2020b. Strategia ja arvot. Nuorisoseurat.
<https://nuorisoseurat.fi/jarjesto/strategia-ja-arvot/>. 22.9.2020.
- Nuorisoseurat ry. 2020c. Tanssi – liikunnan riemua yhdessä. Nuorisoseurat.
<https://nuorisoseurat.fi/toiminta/tanssi/>. 10.1.2021.
- Nuorisoseurat ry. 2020d. Sirkus. Nuorisoseurat.
<https://nuorisoseurat.fi/toiminta/sirkus/>. 10.1.2021.

- Opike. 2020. Mikä Opike on? Opike.
<https://www.opike.fi/?mod=info>. 20.4.2021.
- Petas, C & Rantanen, K. 2021. Selkokieline opas varhaiskasvatuksen aloitukseen Loviisassa. Laurea-ammattikorkeakoulu.
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/496216/Opinnäytetyö%3bCamilla%20Petas%26Kristiina%20Rantanen%20Opas%20Lovian%20varhaiskasvatukseen.pdf?sequence=2&isAllowed=y>.
18.5.2021
- Pulkkinen, H. 2008. Uutisten arkkitehtuuri: Sanomalehden ulkoasun rakenteiden järjestys ja jousto. Jyväskylän yliopisto.
- Rihloma, S. 1997. Värioppi. Tampere: Rakennustieto Oy.
- Saarelma, O. 2020. Värisokeus ja poikkeava värinäkö. Terveyskirjasto.
https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00347. 15.9.2020.
- Saavutettavasti. 2020. Värit ja kontrastit. Saavutettavasti.
<https://www.saavutettavasti.fi/kuva-ja-aani/varit-ja-kontrastit/>.
24.3.2020.
- Selkokeskus. 2016a. Selkokieli muissa maissa. Selkokeskus.
<https://selkokeskus.fi/selkokieli/selkokieli-muissa-maissa/>. 2.3.2020.
- Selkokeskus. 2016b. Selkojulkaisun typografia ja taitto. Selkokeskus.
<https://selkokeskus.fi/selkokieli/selkojulkaisun-ulkoasu/selkojulkaisun-typografia/>. 31.3.2020.
- Selkokeskus. 2017. Määritelmä. Selkokeskus.
<https://selkokeskus.fi/selkokieli/maaritelma/>. 26.2.2020.
- Selkokeskus. 2018. Selkokuva. Selkokeskus.
<https://selkokeskus.fi/selkokieli/selkojulkaisun-ulkoasu/selkokuva/>.
1.4.2020.
- Selkokeskus. 2019. Selkokielen tarve. Selkokeskus.
<https://selkokeskus.fi/selkokieli/tarvearvio/>. 3.3.2020.
- Selkokeskus. 2020. Selkotunnus. Selkokeskus.
<https://selkokeskus.fi/selkokeskus/selkotunnus/>. 20.4.2021.
- Selkokeskus ja Kehitysvammaliitto. 2020. Selkomittari. Selkokeskus ja Kehitysvammaliitto. https://selkokeskus.fi/wp-content/uploads/2018/10/SELKOMITTARI_2018_11.10.18.pdf.
24.3.2021.
- Seurantat. 2020. Hae seurantal. Seurantat.
<https://www.seurantat.fi/hae-seurantat>. 15.12.2020.
- Stolt, A. 2009. Taitto-ohjeita luettavuuden parantamiseksi. Kulttuurikaikille.
http://www.kulttuurikaikille.fi/doc/tietopaketit_ja_oppaat/taitto_ohjeita_luettavuuden_parantamiseksi.pdf. 6.4.2020.
- STT Info. 2019. Tuntematon Kimi Räikkönen -selkokirjasta ennakkopainos yläkouluille. STT Info. <https://www.sttinfo.fi/tiedote/tuntematon-kimi-raikkonen--selkokirjasta-ennakkopainos-ylakouluille?publisherId=64608824&releaseld=69858303>. 11.3.2020.
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2018. Selkokieli. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/asiakasprosessi/neuvonta-ja-ohjaus/selkokieli#maaritelma>.
2.3.2020.

- Tilastokeskus. 2013. Tilastojen ABC. Tilastokeskus.
https://tilastokoulu.stat.fi/verkkokoulu_v2.xql?page_type=esim&course_id=tkoulu_tlkt&lesson_id=2&subject_id=6&example_id=1.
19.2.2020.
- Tilastokeskus. 2016. Johdatus tilastotieteeseen. Tilastokeskus.
https://tilastokoulu.stat.fi/verkkokoulu_v2.xql?course_id=tkoulu_tilaj&lesson_id=2&subject_id=20&page_type=sisalto. 19.2.2020
- Tilastokeskus. 2019. Ulkomaalaistaustaiset. Tilastokeskus.
<https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/ulkomaalaistaustaiset.html>. 11.3.2020.
- Tufte, E. 2001. The Visual Display of Quantitative Information. 2. painos. Cheshire: Graphic Press.
- Tuomi, J & Sarajärvi A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Villanen, M. 2020. Graafista suunnittelua selkokielen käyttäjille – taideyhdistys Kettukin visuaalinen ilme. Turun ammattikorkeakoulu.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/343453/villanen_mari.pdf?sequence=2&isAllowed=y. 18.5.2021.
- Virtanen, H. 2012. Selkokielen käsikirja. Helsinki: Oppimateriaalikeskus Opike.
- Webaim. 2020. Contrast Checker. Webaim.
<https://webaim.org/resources/contrastchecker/>. 24.3.2021.
- W3. 2018. Verkkosisällön saavutettavuusohjeet. W3.
<https://www.w3.org/Translations/WCAG21-fi/#use-of-color>.
24.3.2020.
- W3 Schools. Browser Display Statistics. 2021. W3 Schools.
https://www.w3schools.com/browsers/browsers_display.asp.
3.5.2021.
- Yle. 2019. Tervetuloa Ylen vaalikoneeseen. Yle.
<https://vaalikone.yle.fi/eduskuntavaali2019?lang=fi-FI>. 17.2.2020.

Nuorisoseurat ry:n selkokielineen opas

VIERITÄ KUVAA ALASPÄIN

SELKOKIELINEN OPAS

MIKÄ NUORISOSEURAT?

Nuorisoseurat on järjestö.
Järjestämme harrastuksia,
leirejä ja tapahtumia koko Suomessa.
Meillä on jo yli 30 000 jäsentä.

Jokainen voi osallistua
meidän toimintaamme.
Meillä lapset ja nuoret harrastavat
ja aikuiset järjestävät toimintaa.

Tässä oppaassa on tietoa
harrastuksista, leireistä ja tapahtumista.
Lopussa löydät myös yhteystiedot,
jos haluat esimerkiksi
osallistua mukaan toimintaan.

Ikäryhmä	Prosentti
0-6-VUOTIAS	6 %
7-18-VUOTIAS	22 %
19-29-VUOTIAS	11 %
YLI 30-VUOTIAS	60 %

Kuvassa voit nähdä, minkä ikäisiä jäseniä meillä oli vuonna 2020.

HARRASTUKSET

Harrastuksen avulla voit saada uusia ystäviä ja oppia uusia taitoja.

Meillä voit harrastaa esimerkiksi tanssia, sirkusta, liikuntaa, musiikkia ja teatteria.

Kaikkia harrastuksiamme ei ole jokaisella paikkakunnalla.

Kuvassa vihreiden pallojen määrä näyttää, kuinka yleinen harrastus on.

LEIRIT

Harrastusten lisäksi järjestämme kaikille avoimia leirejä ja leirejä eri harrastusryhmille.

Osa leireistä on päiväleirejä joissa ei yövytä. Osa leireistä on sellaisia, joissa yövytään.

Meillä Luova Lava -leirit ovat yksi suosituimmista leireistä. Luova Lava -toiminta on avointa kaikille. Leirillä on tanssia, teatteria ja musiikkia.

LUOVA LAVA -LEIRIT

UUOSI 2016 JA UUOSI 2020

LEIRIEN MÄÄRÄ

OSALLISTUJIEN MÄÄRÄ

Luova Lava -leirit ovat meillä suosittuja. Kuvassa näet, kuinka niiden suosio on kasvanut.

TAPAHTUMAT

Tapahtumat ovat meille tärkeitä. Järjestämme joka vuosi 30 000 tapahtumaa.

Järjestämme paikallisia, alueellisia ja valtakunnallisia tapahtumia.

Suurin osa tapahtumistamme ovat kulttuuritapahtumia. Ne liittyvät esimerkiksi tanssiin, teatteriin ja musiikkiin.

JOKA UUOSI
900 000
OSALLISTUJAA

SE ON **1/6**
SUOMEN VÄESTÖSTÄ

Kuvassa voit nähdä, kuinka monta ihmistä osallistuu tapahtumiimme joka vuosi.

SEURANTALOT

Nuorisoseurassa seurantalot ovat yhteisiä harrastusten, leirien ja tapahtumien tiloja.

Seurantaloissa voi järjestää myös yksityisiä tilaisuuksia. Yksityisiä tilaisuuksia ovat esimerkiksi häät tai muut juhlat.

Suomessa on yhteensä yli 500 nuorisoseuran seurantaloa.

Kuvassa voit nähdä, kuinka monta nuorisoseurantaloa on eri alueilla.

YHTEYSTIEDOT

Onko sinulla kysymyksiä?
Haluatko osallistua toimintaan?

Voit lähettää meille sähköpostia tai soittaa.

Seuraa meitä myös sosiaalisessa mediassa.

 Vernissakatu 8 A
01300 VANTAA

 (09) 584 0610

 info@nuorisoseurat.fi

  @nuorisoseurat

Teksti ja grafiikka: Juha Juntunen 2021
Lähteet: Suomen Nuorisoseurat ry ja seurantalot.fi

Haastattelujen kysymykset

Ensimmäinen haastattelu

Kysymykset joka osiolle, esimerkiksi "Mikä nuorisoseurat?"

Teksti ja sisältö:

Onko teksti mielestäsi selkeä?

Tuoko kappale esille olennaisen tiedon?

Noudattaako teksti mielestäsi selkokielen periaatteita? (Ammattilaisille)

Onko tietoa liikaa?

Muita ajatuksia tekstistä? Muuttaisitko jotain?

Visuaalisuus:

Onko infografiikka mielestäsi selkeää ja tukeeko se tekstiä?

Noudattaako visuaalisuus mielestäsi selkokielen periaatteita? (Ammattilaisille)

Mitä mieltä olet väreistä? Häiritseekö jokin väri silmää?

Muita ajatuksia visuaalisuudesta? Muuttaisitko jotain?

Kokoavat kysymykset koko julkaisusta yleisesti:

Mitä pidät julkaisun visuaalisuudesta?

Onko julkaisu mielestäsi yhtenäinen?

Herättääkö julkaisu mielenkiintoa?

Onko tekstin kirjaisintyyppiä mielestäsi helppo lukea. Esim. kirjaimet erottuvat toisistaan.

Muita ajatuksia julkaisusta?

Toinen haastattelu

Kysymykset joka osiolla, esimerkiksi ”Mikä nuorisoseurat?”

Teksti ja sisältö:

Ovatko muutokset mielestäsi parempia?
Muuttaisitko jotain?

Visuaalisuus:

Ovatko muutokset mielestäsi parempia?
Muuttaisitko jotain?